

โรคสัตว์ คู่คนที่คุณควรรู้

(ฉบับประชาชน)

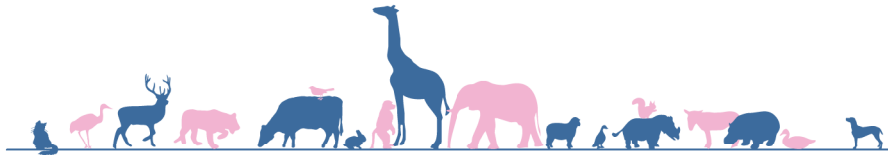

จัดทำโดย

หน่วยปฏิบัติการวิจัยโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำในสัตว์

คณะสัตวแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (CU-EIDAS) พ.ศ. 2554

EIDAS
Center of Emerging and Re-emerging Infectious Diseases in Animals
Faculty of Veterinary Science, Chulalongkorn University

คำนำ

ในปัจจุบันเป็นที่ทราบกันดีว่า โรคอุบัติใหม่ในมนุษย์ส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากสัตว์ นอกจากนี้ยังมีโรคสัตว์สู่คนหลายชนิดที่มีการแพร่กระจายอยู่ในประชากรมนุษย์ในประเทศไทยและภูมิภาคใกล้เคียง คณะสัตวแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยฝ่ายวิชาการและหน่วยปฏิบัติการวิจัยโรคอุบัติใหม่ร้ายแรงและโรคอุบัติซ้ำในสัตว์ (CU-EIDAs) ภายใต้โครงการความร่วมมือกับ Center of Food Security and Public Health (CFSPH), Iowa State University ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้ริเริ่มโครงการจัดทำเอกสารรวบรวมความรู้ที่เกี่ยวข้องกับโรคสัตว์สู่คนที่ควรรู้ฉบับภาษาไทย 2 ฉบับ เพื่อเผยแพร่ให้กับสัตวแพทย์ บุคลากรทางด้านการแพทย์และสาธารณสุข นักวิชาการ (ฉบับนักวิชาการ) และประชาชนผู้สนใจทั่วไป (ฉบับประชาชน) เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลความรู้ที่สามารถนำไปสู่การสร้างความเข้มแข็งในด้านการเฝ้าระวังและป้องกันโรคในกลุ่มผู้ปฏิบัติงานในสายสาธารณสุข รวมถึงการเพิ่มความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับโรคและการป้องกันตนเองและสัตว์เลี้ยงให้กับประชาชนทั่วไป โดยในการดำเนินงานในครั้งนี้ได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินการจาก Animal and Plant Health Inspection Service, U.S. Department of Agriculture (APHIS-USDA)

สำหรับผู้สนใจสามารถหาความรู้เกี่ยวกับโรคเหล่านี้เพิ่มเติมได้จากเว็บไซต์ www.cfsph.iastate.edu หรือที่ www.eidas.vet.chula.ac.th

หน่วยปฏิบัติการวิจัยโรคอุบัติใหม่ร้ายแรงและโรคอุบัติซ้ำในสัตว์
คณะสัตวแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (CU-EIDAs)
กันยายน 2554

บรรณาธิการ

อรลิริ ชื่นทรงวง

เสริมพันธุ์ สุนทรชาติ

กองบรรณาธิการ

มานพ ม่วงใหญ่

วรพร สุขุมาวาสี

สันนิภา สุรทัตต์

สารบัญ

	หน้า
โรคที่เกิดจากแบคทีเรีย	
โรคแอนแทรกซ์ (Anthrax)	1
โรคโบทูลิซึม (Botulism)	2
วัณโรคในโค Bovine Tuberculosis (TB)	3
โรคแท้งติดต่อ (Brucellosis)	4
โรคแมวข่วน Cat Scratch Fever, Cat Scratch Disease	5
โรคติดเชื้อ E. coli O157:H7	6
โรคเออร์ลิชไอโอสิส (Ehrlichiosis)	7
โรคเลปโตสไปรา (Leptospirosis)	8
โรค Lyme Disease	9
โรคมกคล้อยเทียม (Meliodosis)	10
การติดเชื้อสแตฟิโลค็อกคัส ออเรียส ที่ดื้อยาเมธิซิลิน (Methicillin-resistant Staphylococcus aureus, MRSA)	11
กาฬโรค (Plague)	12
โรคไข้คว (Q Fever)	13
โรคสเตรปโตค็อกคัส (Streptococcosis)	14
โรคที่เกิดจากเชื้อไวรัส	
โรคไข้หวัดนก (Avian Influenza)	15
โรคติดเชื้อไวรัสฮันตา (Hantavirus)	16
โรคติดเชื้อไวรัสเฮนดรา (Hendra)	17
โรคไข้หวัดใหญ่ (Influenza)	18
โรคสมองอักเสบญี่ปุ่น (Japanese Encephalitis)	19
ฝีดาษลิง (Monkeypox)	20
โรคนิวคาสเซิล (Newcastle Disease)	21
โรคสมองอักเสบนิปาห์ (Nipah)	22
โรคพิษสุนัขบ้า (Rabies)	23
โรคไข้สมองอักเสบจากเชื้อไวรัสเวสต์ไนล์ (West Nile Fever)	24
โรคที่เกิดจากปรสิต	
โรคคริปโตค็อกคัส (Cryptococcosis)	25
พยาธิปากขอ (Hookworm)	26
โรคจากการเคลื่อนที่ของตัวอ่อนพยาธิ (Larva migrans)	27
โรคไลชมาเนีย (Leishmaniasis)	28
โรคแผลหนองแมลงวัน (Myiasis)	29
โรคพยาธิตัวกลม (Toxocariasis)	30
โรคท็อกโซพลาสโมซิส (Toxoplasmosis)	31
โรคพยาธิเส้นด้าย (Trichuriasis)	32
โรคที่เกิดจากสาเหตุอื่นๆ	
โรควัวบ้า (Bovine Spongiform Encephalopathy, BSE) Mad Cow Disease	33

โรคแอนแทรกซ์ (Anthrax)

โรคแอนแทรกซ์คืออะไร มีสาเหตุจากอะไร

โรคแอนแทรกซ์เกิดจากเชื้อแบคทีเรีย *Bacillus anthracis* ซึ่งสามารถสร้างสปอร์ที่มีความทนทานและอาจปนเปื้อนในสิ่งแวดล้อมและแพร่เชื้อต่อไปได้ โรคแอนแทรกซ์ทำให้โค แพะ แกะ ตายอย่างเฉียบพลัน พบการป่วยได้ในโค กระบือ แพะ แกะ และทำให้เกิดอาการที่รุนแรงในคนด้วย

โรคแอนแทรกซ์เคยถูกนำมาใช้เป็นอาวุธชีวภาพ เมื่อปีพ.ศ. 2544 มีการส่งสปอร์ของเชื้อไปกับจดหมายในสหรัฐอเมริกา ซึ่งทำให้เกิดการติดโรคในคนถึง 22 รายและมีผู้เสียชีวิต 5 ราย

สัตว์ชนิดใดเป็นโรคแอนแทรกซ์ได้บ้าง

สัตว์ที่มีความเสี่ยงสูงต่อการติดโรคนี้คือ โค แพะ แกะ นอกจากนี้ยังสามารถเกิดโรคได้ใน ม้า สุกร สุนัข แมว และสัตว์ป่า

สัตว์ติดโรคแอนแทรกซ์ได้อย่างไร

โดยทั่วไปสัตว์ติดโรคนี้จากการกินสปอร์ที่ปนเปื้อนอยู่ในดินขณะเล็มหญ้า สปอร์ของเชื้อมีความคงทนต่อน้ำยาฆ่าเชื้อและสามารถมีชีวิตในสิ่งแวดล้อมได้นาน ในสัตว์กินเนื้ออาจติดเชื้อจากการกินซากสัตว์ที่เป็นโรคแอนแทรกซ์

โรคแอนแทรกซ์มีผลต่อสัตว์อย่างไร

สัตว์ที่ติดโรคแอนแทรกซ์มักตายทันที ก่อนตายสัตว์อาจมีอาการมีไข้ กล้ามเนื้อสั่น หายใจลำบาก และอาจพบเลือดไหลออกมาจากปาก จมูก และทวารหนักหลังตาย

คนติดโรคแอนแทรกซ์ได้หรือไม่

คนติดโรคแอนแทรกซ์ได้สามทางคือ จากการสัมผัสทางผิวหนัง การหายใจ และการกิน โดยพบการติดเชื้อทางผิวหนังได้บ่อยที่สุด ส่วนใหญ่คนติดโรคแอนแทรกซ์ผ่านรอยแยกบนผิวหนังที่สัมผัสโดยตรงกับสัตว์ป่วยหรือเลือด ขนหนังของสัตว์ที่เป็นโรค เชื้ออาจติดต่อกันได้โดยถูกแมลงกัด ภายในระยะเวลาไม่นานหลังติดเชื้อ ผิวหนังบริเวณที่มีการติดเชื้อจะมีลักษณะบวมแดงและกลายเป็นสะเก็ดสีดำในเวลาต่อมา

คนสามารถติดโรคแอนแทรกซ์ได้โดยการได้รับเชื้อที่ติดไปกับฝุ่นในสิ่งแวดล้อมหรือขนและหนังสัตว์เข้าสู่ร่างกายโดยการหายใจซึ่งทำให้แสดงอาการรุนแรงที่สุดและทำให้ตายได้ อาการที่พบ เช่น มีไข้ ไอ เจ็บหน้าอกรุนแรง หายใจลำบาก จำเป็นต้องได้รับการรักษาโดยเร็วที่สุด

นอกจากนี้โรคแอนแทรกซ์ยังสามารถติดได้จากการกินเนื้อสัตว์ที่เป็นโรคแอนแทรกซ์และไม่ได้ทำให้สุก อาการที่พบ เช่น คลื่นไส้ อาเจียน ปวดท้อง ปวดเมื่อยตามตัว และถ่ายอุจจาระเป็นเลือด

ควรติดต่อใครเมื่อสงสัยว่าเกิดโรคแอนแทรกซ์

กรณีสัตว์ : แจ้งสัตวแพทย์ทันที

กรณีคน : พบแพทย์ทันที

จะป้องกันสัตว์จากโรคแอนแทรกซ์ได้อย่างไร

ควรป้องกันโดยการฉีดวัคซีนในสัตว์ถ้าในพื้นที่นั้นเกิดโรคแอนแทรกซ์อยู่เป็นประจำ

ควรทำลายซากสัตว์ที่ตายจากโรคแอนแทรกซ์ด้วยการเผาหรือฝังเพื่อไม่ให้สปอร์ของเชื้อปนเปื้อนในสิ่งแวดล้อม ถ้าฝังต้องมีการฆ่าเชื้อในบริเวณที่ฝังด้วยเนื่องจากสปอร์สามารถอยู่ในดินได้เป็นเวลานานนับปีและแพร่ไปสู่สัตว์อื่นได้อีก

จะป้องกันตัวจากโรคแอนแทรกซ์ได้อย่างไร

หลีกเลี่ยงการสัมผัสหรือฆ่าและซากสัตว์ที่สงสัยว่าเป็นโรคแอนแทรกซ์ หรืออาจป้องกันโดยการฉีดวัคซีนป้องกันสำหรับผู้ประกอบอาชีพที่มีความเสี่ยงต่อการติดโรค เช่น สัตวแพทย์ คนเลี้ยงสัตว์ เจ้าหน้าที่ในห้องปฏิบัติการ

อ่านข้อมูลเพิ่มเติม

CFSPPH Technical Fact Sheets. Anthrax at <http://www.cfspph.iastate.edu/DiseaseInfo/>

Centers for Disease Control and Prevention (CDC) website. Anthrax at <http://www.bt.cdc.gov/agent/anthrax/needtoknow.asp>

โรคโบทูลิซึมคืออะไร มีสาเหตุจากอะไร

โรคโบทูลิซึมเป็นโรคที่เกิดจากสารพิษ botulinum ที่สร้างมาจากเชื้อแบคทีเรีย *Clostridium botulinum* ซึ่งเป็นเชื้อที่เจริญเติบโตได้ดีในสภาวะออกซิเจนต่ำ การเกิดโรคเกิดจากการกินสารพิษของเชื้อหรือกินเชื้อเข้าไปแล้วเชื้อสร้างสารพิษในร่างกาย เป็นที่ทราบกันว่าสารพิษ botulinum เป็นสารพิษที่มีความรุนแรงมากที่สุด โรคนี้สามารถก่อโรคได้ในสัตว์หลายชนิดรวมทั้งคนโดยจะมีอาการคล้ายกัน การเกิดโรคเป็นไปอย่างรวดเร็วและสามารถทำให้เสียชีวิตได้ถ้าไม่ได้รับการรักษา

สัตว์ชนิดใดเป็นโรคโบทูลิซึมได้บ้าง

โรคนี้สามารถเกิดได้ในโค กระบือ แกะ ม้า มิงค์ เพอร์เร็ต และพบบ่อยในนกน้ำ สุนัขและสุรอาจเป็นโรคนี้ได้แต่ยังไม่เคยมีรายงานการป่วยในแมว

สัตว์ติดโรคโบทูลิซึมได้อย่างไร

เชื้อ *Clostridium botulinum* เป็นเชื้อที่พบได้ทั่วโลกโดยพบในลำไส้ของสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมและปลา และยังอาจพบเชื้อในดินหรือตะกอนดิน สัตว์ติดโรคได้จากการกินหญ้า ซากสัตว์ หรืออาหารที่มีสารพิษเข้าไป หรือติดเชื้อจากการสัมผัสดินที่มีเชื้อ โคและแกะที่ขาดแร่ธาตุมักจะพยายามหาอาหารที่มีส่วนผสมจากกระดูกสัตว์เพิ่มขึ้น ซึ่งอาจทำให้มีโอกาสได้รับเชื้อหรือสารพิษจากสิ่งแวดล้อมมากขึ้น

โรคโบทูลิซึมมีผลต่อสัตว์อย่างไร

โรคนี้ทำให้เกิดอัมพาต อ่อนแรง เคี้ยวและกลืนอาหารลำบาก มองเห็นไม่ชัดเจน สามารถพบอาการได้ตั้งแต่ 2 ชั่วโมงจนถึง 2 สัปดาห์หลังได้รับสารพิษ ภาวะแทรกซ้อนรุนแรงที่พบได้แก่ กล้ามเนื้อหัวใจและกล้ามเนื้อที่ใช้หายใจเป็นอัมพาตทำให้เสียชีวิตได้

คนติดโรคโบทูลิซึมได้หรือไม่

คนเป็นโรคนี้ได้โดยติดเชื้อจากการกินอาหารที่มีสารพิษหรือเชื้อ การระบาดส่วนใหญ่มีสาเหตุจากผัก หน่อไม้ และปลาที่บรรจุกระป๋องเองที่บ้าน ใส่กรอก น้ำผึ้ง คนอาจติดโรคจากบาดแผลสัมผัสกับดินที่ปนเปื้อนแต่กรณีนี้พบได้น้อยมาก และไม่มีรายงานการติดเชื้อจากการสัมผัสผู้ป่วยหรือสัตว์ป่วย

เมื่อได้รับเชื้อหรือสารพิษจะเกิดอาการของโรคภายใน 18-36 ชั่วโมง โดยจะมีอาการคลื่นไส้ อาเจียน ปวดท้อง แล้วเกิดอัมพาตอย่างรวดเร็วโดยเริ่มจากที่ส่วนหัวและคอไปที่แขนขาหน้าอกทำให้หายใจไม่ได้และอาจเสียชีวิตได้

ควรติดต่อใครเมื่อสงสัยว่าเกิดโรคโบทูลิซึม

กรณีสัตว์ : แจ้งสัตวแพทย์ทันที

กรณีคน : พบแพทย์ทันที

จะป้องกันสัตว์จากโรคโบทูลิซึมได้อย่างไร

ควรให้โคและแกะกินอาหารที่มีปริมาณแร่ธาตุสมดุลเพื่อลดพฤติกรรมการกินซากสัตว์หรือกระดูก ในสัตว์กินเนื้อไม่ควรให้กินซากสัตว์ อาจพิจารณาใช้วัคซีนในสัตว์ (ถ้ามี) ในพื้นที่ที่เกิดโรคโบทูลิซึมเป็นประจำ

จะป้องกันตัวจากโรคโบทูลิซึมได้อย่างไร

การปรุงอาหารโดยเฉพาะการทำอาหารกระป๋องอย่างถูกวิธีจะลดความเสี่ยงต่อการเกิดโรคได้มาก อาหารกระป๋องที่ทำเองควรต้มอย่างน้อยสิบนาทีเพื่อทำลายสารพิษที่อาจมีในอาหาร อุณหภูมิที่กินขณะร้อนให้ร้อนก่อนบริโภค เก็บอาหารที่กินแบบเย็นให้อยู่ในความเย็นตลอด และเก็บเข้าตู้เย็นทันทีเพื่อไม่ให้เชื้อเจริญเติบโตและสร้างสารพิษไม่ได้

อ่านข้อมูลเพิ่มเติม

CFSPH Technical Fact Sheets. Botulism at <http://www.cfsph.iastate.edu/DiseaseInfo/>

CDC website. Botulism at <http://www.bt.cdc.gov/agent/botulism/factsheet.pdf>

วัณโรคในโค Bovine Tuberculosis (TB)

วัณโรคในโคคืออะไร มีสาเหตุจากอะไร

วัณโรคในโคเป็นโรคที่มีสาเหตุจากการติดเชื้อแบคทีเรีย *Mycobacterium bovis* เชื้อชนิดนี้สามารถติดได้ในสัตว์หลายชนิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโคและกระบือ วัณโรคในโคสามารถติดต่อสู่คนได้ ปัจจุบันพบวัณโรคในโคได้ในประเทศที่กำลังพัฒนา เป็นสาเหตุทำให้เกิดความสูญเสียทางเศรษฐกิจ และเป็นโรคที่คุกคามสุขภาพคนอย่างมาก

สัตว์ชนิดใดเป็นวัณโรคในโคได้บ้าง

โคและกระบือเป็นสัตว์ที่มีเชื้อแบคทีเรียในร่างกายได้เป็นเวลานาน นอกจากนี้ยังอาจพบการติดโรคในสัตว์ เช่น แกะ แพะ ม้า สุกร กวาง สุนัข แมว ได้อีกด้วย

สัตว์ติดวัณโรคในโคได้อย่างไร

เชื้อสามารถแพร่กระจายและติดสู่สัตว์ได้โดยการรับเชื้อจากสารคัดหลั่งของระบบทางเดินหายใจ อุจจาระ น้ำนม และบางครั้งจากของเหลวอื่นๆ ในร่างกาย ส่วนการติดเชื้อในโคเกิดจากการหายใจเอาละอองสารคัดหลั่งที่มีเชื้อเข้าสู่ร่างกายหรือจากการกินเชื้อแบคทีเรีย

วัณโรคในโคมีผลต่อสัตว์อย่างไร

วัณโรคในโคมักทำให้เกิดโรคอย่างช้าๆ ทำให้สัตว์ค่อยๆ ทรุดโทรมลงเรื่อยๆ แต่ในบางครั้งอาการของโรคอาจเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วได้ ในระยะแรกของการติดเชื้อมักไม่แสดงอาการใดๆ แต่เมื่อเกิดโรคนานขึ้นจะทำให้สัตว์มีน้ำหนักลดลง เบื่ออาหาร อ่อนแอ และมีไข้ต่ำๆ เมื่อเชื้อเข้าสู่ปอดจะทำให้สัตว์มีอาการไอมากในช่วงเช้า ช่วงที่มีอากาศเย็นหรือระหว่างออกกำลัง สัตว์อาจมีอาการหายใจลำบาก ถ้าเชื้อเข้าสู่ระบบทางเดินอาหารสัตว์จะมีอาการท้องเสียแบบเป็นๆ หายๆ หรืออาจมีอาการท้องผูกได้

คนติดโรควัณโรคในโคได้หรือไม่

ในคนมักพบว่าติดเชื้อจากการดื่มนมที่ไม่ผ่านการพาสเจอร์ไรส์หรือกินผลิตภัณฑ์ที่ทำจากนํ้านมดิบ และพบว่าเชื้ออาจเข้าสู่ร่างกายได้จากการหายใจและหรือผ่านเข้าทางรอยเปิดที่ผิวหนัง คนอาจไม่แสดงอาการป่วยแต่เกิดการติดเชื้อในช่องอกและปอดหรืออวัยวะส่วนอื่น เช่น ไต สมอง กระดูกสันหลัง การติดเชื้อที่ช่องอกและปอดจะทำให้มีไข้ เจ็บหน้าอก มีอาการไอ ผู้ป่วยมักไอเป็นเลือด

ควรติดต่อใครเมื่อสงสัยว่าเกิดโรควัณโรคในโค

กรณีสัตว์ : แจ้งสัตวแพทย์

กรณีคน : พบแพทย์

จะป้องกันสัตว์จากโรควัณโรคในโคได้อย่างไร

วัณโรคในโคเป็นโรคตามกฎหมายที่สัตวแพทย์ต้องรายงานในกรณีที่ตรวจพบสัตว์ป่วย มีวิธีการทดสอบวัณโรคในโคที่ผิวหนัง เมื่อพบว่าผลการทดสอบเป็นบวกสัตว์ตัวนั้นจะต้องถูกคัตทิ้ง มีการตรวจสอบย้อนกลับและแยกสัตว์ที่เคยใกล้ชิดกับสัตว์ป่วยออกไป สัตว์ป่าบางชนิดเป็นพาหะนำวัณโรคในโค เช่น กวาง จึงต้องป้องกันสัตว์ป่าไม่ให้สัมผัสกับโคที่เลี้ยงไว้ ปัจจุบันยังไม่มียาวัคซีนที่ได้ผล และไม่แนะนำให้รักษาสัตว์ที่ติดเชื้อ

จะป้องกันตัวจากโรควัณโรคในโคได้อย่างไร

ไม่ดื่มนํ้านมดิบและผลิตภัณฑ์ที่ทำจากนํ้านมดิบ เช่น เนยแข็ง การฆ่าเชื้อด้วยวิธีพาสเจอร์ไรส์เป็นวิธีที่ป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อในนํ้านมได้ การทดสอบโคที่เป็นโรคตั้งแต่แรกและการคัตโคป่วยทิ้งจะช่วยลดความเสี่ยงที่จะมีการแพร่โรคสู่คน

อ่านข้อมูลเพิ่มเติม

CFSPH Technical Fact Sheets. Bovine Tuberculosis at <http://www.cfsph.iastate.edu/DiseaseInfo/default.htm>

CDC website. Division of Tuberculosis Elimination at <http://www.cdc.gov/nchstp/tb/default.htm>

โรคแท้งติดต่อ (Brucellosis)

โรคแท้งติดต่อคืออะไร มีสาเหตุจากอะไร

โรคแท้งติดต่อหรือโรคบริูเซลลา มีสาเหตุเกิดจากการติดเชื้อแบคทีเรีย “บริูเซลลา” (*Brucella* spp.) สามารถทำให้สัตว์หลายชนิดรวมทั้งคนป่วยได้ โดยทั่วไปจะมีผลต่อระบบสืบพันธุ์ของสัตว์ และทำให้เกิดไข้ขึ้นๆลงๆ ซ้ออักเสบ หรือเต้านมอักเสบได้

สัตว์ชนิดใดเป็นโรคแท้งติดต่อได้บ้าง

โรคแท้งติดต่อทำให้ แกะ แพะ โค สุกร ม้า และสุนัขป่วยได้ นอกจากนี้ยังพบได้ในหนูและสัตว์ป่า เช่น กวาง ควายไบสัน กวางเอลค์ กวางมูส อูฐ กระบือแม่น้ำ และสัตว์น้ำ เป็นต้น

สัตว์ติดโรคแท้งติดต่อได้อย่างไร

เชื้อบริูเซลลาติดต่อผ่านการสัมผัสเนื้อเยื่อและของเหลวที่เกี่ยวข้องกับการคลอด ได้แก่ รก น้ำคร่ำ ลูกสัตว์แท้ง ลังคัตหลังจากช่องคลอด นอกจากนี้ยังพบได้ในน้ำนม เลือด ปัสสาวะ และน้ำอสุจิของสัตว์ที่ติดเชื้อ สัตว์สามารถรับเชื้อเข้าร่างกายโดยการกินหรือสัมผัสโดยตรงกับเยื่อเมือก เช่น ตา จมูก ปาก หรือรอยแผลบนผิวหนัง และยังแพร่ไปกับสิ่งปนเปื้อน เช่น อุปกรณ์ต่างๆ รองเท้า เสื้อผ้า ฟาง อาหารสัตว์ และน้ำ สัตว์บางชนิดเป็นพาหะของโรคได้โดยไม่แสดงอาการป่วยแต่จะแพร่เชื้อสู่สิ่งแวดล้อมได้เป็นระยะเวลานานทำให้สัตว์ในฝูงนั้นติดเชื้อได้ต่อไป

โรคแท้งติดต้อมีผลต่อสัตว์อย่างไร

โรคแท้งติดต่อทำให้เกิดอาการทางระบบสืบพันธุ์ของสัตว์ (แท้ง ลูกตายก่อนคลอด ผลสมไม่ติด) อาจมีอาการอื่น เช่น ซ้ออักเสบในโคและสุกร เต้านมอักเสบ และซากะเพลกในแพะ มีแผลที่มีของเหลวไหลซึมในม้า (fistulous withers)

คนติดโรคแท้งติดต่อได้หรือไม่

คนสามารถติดเชื้อได้จากการดื่มน้ำนมที่มาจากสัตว์ติดเชื้อที่ไม่ได้ผ่านการพาสเจอร์ไรส์หรือจากการสัมผัสโดยตรงกับของเหลวที่มีเชื้อ แหล่งของเชื้อ หรือรับเชื้อผ่านทางช่องทางเดินหายใจ ดังนั้นบุคลากรที่ทำงานเกี่ยวข้องกับสัตว์ (คนเลี้ยงสัตว์และสัตวแพทย์) จึงมีความเสี่ยงสูงในการได้รับเชื้อบริูเซลลา

การติดเชื้อในคนทำให้เกิดอาการเหมือนไข้หวัด (มีไข้ เหงื่อออกตอนกลางคืน ปวดหัว ปวดหลัง) อาจพบซ้ออักเสบหรือมีไข้เป็นระยะๆ ในรายที่มีการติดเชื้อเป็นเวลานานอาจพบอาการทางระบบประสาท ตา หรือหัวใจได้ แต่น้อยมาก

ควรติดต่อใครเมื่อสงสัยว่าเกิดโรคแท้งติดต่อ

กรณีสัตว์ : แจ้งสัตวแพทย์ทันที

กรณีคน : พบแพทย์ทันที

จะป้องกันสัตว์จากโรคแท้งติดต่อได้อย่างไร

เชื้อบริูเซลลาสามารถมีชีวิตอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมได้นานหลายเดือน แต่สามารถถูกทำลายได้ด้วยความร้อนและน้ำยาฆ่าเชื้อบางชนิด ควรทำความสะอาดและฆ่าเชื้อบริเวณที่มีสัตว์ติดเชื้อหรือปนเปื้อนปัสสาวะ เลือด น้ำนม หรือลึงคัตหลังของสัตว์ป่วย และให้แยกสัตว์ที่ป่วยออกจากฝูงเพื่อป้องกันการแพร่เชื้อ ในสหรัฐอเมริกาได้มีการให้วัคซีนควบคุมโรคแท้งติดต่อในโค และมีโปรแกรมควบคุมโรคในสัตว์ป่า (ควายไบสันและกวางเอลค์) ในอุทยานแห่งชาติเยลโลว์สโตน

จะป้องกันตัวจากโรคแท้งติดต่อได้อย่างไร

ไม่ดื่มน้ำนมดิบหรือผลิตภัณฑ์นมที่ไม่ได้ผ่านการพาสเจอร์ไรส์ และใส่อุปกรณ์ป้องกัน เช่น ถุงมือ ผ้าปิดจมูกและปากเมื่อต้องสัมผัสเนื้อเยื่อในระบบสืบพันธุ์ในการทำคลอดสัตว์ และล้างมือทุกครั้งหลังจากสัมผัสตัวสัตว์

อ่านข้อมูลเพิ่มเติม

CFSPH Technical Fact Sheets. Brucellosis at <http://www.cfsph.iastate.edu/DiseaseInfo/>

CDC website. Brucellosis at http://www.cdc.gov/ncidod/dbmd/diseaseinfo/brucellosis__g.htm

USDA-APHIS-VS. Brucellosis at <http://www.aphis.usda.gov/vs/naahps/brucellosis/>

โรคแมวข่วน

Cat Scratch Fever, Cat Scratch Disease

โรคแมวข่วนคืออะไร มีสาเหตุจากอะไร

โรคแมวข่วนเกิดจากเชื้อแบคทีเรีย *Bartonella henselae* ซึ่งทำให้แมวติดเชื้อ และสามารถติดต่อจากแมวสู่คนได้จากการถูกแมวกัดหรือข่วน แมวที่ติดเชื้อมักไม่แสดงอาการป่วยแต่จะเป็นตัวแพร่โรคสู่คนได้ อาการที่พบในคนคือ มีรอยโรคบนผิวหนัง มีไข้ และในรายที่รุนแรงอาจเกิดการติดเชื้อทั่วร่างกาย

สัตว์ชนิดใดเป็นโรคแมวข่วนได้บ้าง

แมวทั้งที่เป็นสัตว์เลี้ยงหรือสัตว์ป่าสามารถติดเชื้อ *Bartonella henselae* ได้ตามธรรมชาติ แมวที่มีเชื้อมักไม่ป่วยหรือแสดงอาการป่วยแต่จะเป็นพาหะนำเชื้อมาสู่คนได้ คาดว่าประมาณ 40% ของแมวเคยติดเชื้อแบคทีเรียชนิดนี้มาแล้วในช่วงใดช่วงหนึ่งของชีวิต

สัตว์ติดโรคแมวข่วนได้อย่างไร

เชื่อกันว่าหมัดแมวเป็นพาหะนำเชื้อจากแมวตัวหนึ่งไปอีกตัวหนึ่ง แต่เชื่อไม่ติดต่อโดยตรงระหว่างแมวจากการข่วนหรือกัดกัน

โรคแมวข่วนมีผลต่อสัตว์อย่างไร

แมวที่ติดเชื้อโรคนี้ไม่แสดงอาการป่วยแต่อย่างใด

คนติดโรคแมวข่วนได้หรือไม่

คนสามารถติดเชื้อนี้ได้ ส่วนใหญ่มักพบว่าคนจะแสดงอาการหลังจากถูกแมวที่มีเชื้อกัด ข่วน หรือเลียประมาณ 3-10 วัน อาการที่พบคือ พบผื่นแดง ตุ่มพอง แผลหลุมที่บริเวณบาดแผล อาจพบต่อมน้ำเหลืองโต โรคนี้สามารถหายเองได้ภายใน 4-8 สัปดาห์

ส่วนคนที่มีร่างกายอ่อนแอหรือมีภูมิคุ้มกันบกพร่องจะมีความเสี่ยงสูงมากต่อการติดเชื้อโรคนี้แล้วทำให้เกิดการติดเชื้อในกระแสเลือด มีไข้ เกิดการติดเชื้อที่ตา ระบบประสาท หรือมีตุ่มหนองที่ผิวหนัง นอกจากนี้ยังพบรายงานการติดเชื้อแทรกซ้อนที่หัวใจ ตับ ใน 5-16% ของคนที่ติดเชื้อ

ควรติดต่อใครเมื่อสงสัยว่าเกิดโรคแมวข่วน

กรณีสัตว์ : ในแมวมักพบว่าไม่แสดงอาการของโรค

กรณีคน : พบแพทย์

จะป้องกันสัตว์จากโรคแมวข่วนได้อย่างไร

วิธีที่ดีที่สุดในการป้องกันการติดเชื้อและการแพร่โรคในแมวคือ การควบคุมและกำจัดหมัดและเลี้ยงแมวในบ้านไม่ให้พบแมวนอกบ้าน

จะป้องกันตัวจากโรคแมวข่วนได้อย่างไร

หลีกเลี่ยงการเล่นแมวอย่างรุนแรงโดยเฉพาะกับลูกแมวซึ่งอาจจะทำให้ถูกแมวข่วนหรือกัดได้ หากถูกกัดหรือข่วน ควรล้างแผลและพอกสบูให้สะอาดทันที หากมีแผลอย่าให้แมวเลียแผล และควรควบคุมหมัดในแมวเพื่อลดโอกาสติดเชื้อในแมว โรคนี้ไม่ติดต่อจากคนสู่คน

อ่านข้อมูลเพิ่มเติม

CFSPH Technical Fact Sheets. Cat Scratch Fever at <http://www.cfsph.iastate.edu/DiseaseInfo/>

CDC website. Cat Scratch Fever at <http://www.cdc.gov/healthypets/diseases/catscratch.htm>

โรคติดเชื้อ *E. coli* O157:H7

โรคติดเชื้อ *E. coli* O157:H7 คืออะไร มีสาเหตุจากอะไร

เชื้อ *Escherichia coli* (*E. coli*) เป็นเชื้อแบคทีเรียที่สร้างสารพิษซึ่งทำให้เกิดโรคในระบบทางเดินอาหารของคนได้นานถึงหนึ่งสัปดาห์ อาการที่พบบ่อยคือ ท้องร่วงและอุจจาระมีเลือดปน ในรายที่มีอาการรุนแรงจะทำให้เกิดความผิดปกติที่ไตซึ่งอาจถึงแก่ชีวิตได้ โดยเฉพาะในเด็กและคนชรา

เชื้อ *E. coli* มีหลายชนิด มีการใช้สัญลักษณ์ O157:H7 เพื่อบ่งบอกชนิดของเชื้อ เชื้อ *E. coli* บางชนิดเป็นเชื้อที่พบในลำไส้ของคนและสัตว์อยู่แล้วตามธรรมชาติโดยไม่ก่อให้เกิดอาการป่วย

สัตว์ชนิดใดสามารถติดเชื้อ *E. coli* O157:H7 ได้บ้าง

E. coli O157:H7 ไม่ก่อให้เกิดโรคในสัตว์แต่สัตว์สามารถเป็นพาหะของเชือนี้ได้ เชื้อเหล่านี้พบในโค แกะ สุนัข กวาง สุนัข และสัตว์ปีก สัตว์ที่มีเชื้อโดยเฉพาะสัตว์ที่อายุน้อยสามารถปล่อยเชื้อออกมาพร้อมกับอุจจาระได้ โคเป็นพาหะหลักของเชื้อ *E. coli* O157:H7

สัตว์จะรับ *E. coli* O157:H7 เข้าร่างกายได้อย่างไร

สัตว์โดยเฉพาะปศุสัตว์จะได้รับเชื้อแบคทีเรียโดยการกินเชื้อในอุจจาระของสัตว์ที่ติดเชื้อ หรือจากการได้รับเชื้อที่ติดมากับอาหารหรือน้ำ หรือสิ่งของต่างๆ ที่ปนเปื้อนอุจจาระที่มีเชื้อ

E. coli O157:H7 จะมีผลต่อสัตว์อย่างไร

ปัจจุบันยังไม่มีหลักฐานว่า *E. coli* O157:H7 ทำให้สัตว์ป่วย สัตว์จะทำหน้าที่แค่เป็นพาหะหรือรังโรคของเชื้อเท่านั้น

คนสามารถติด *E. coli* O157:H7 ได้หรือไม่

คนติดเชื้อได้จากการกินอาหารที่มีเชื้อปนเปื้อน โดยเฉพาะเนื้อบดดิบหรือปรุงไม่สุก นอกจากนี้ยังสามารถติดได้จากการสัมผัสอุจจาระของสัตว์ที่เป็นพาหะ

อาการป่วยจะเริ่มหลังจากได้รับเชื้อแล้วประมาณ 1 ถึง 2 วัน โดยจะเริ่มจากปวดท้อง เป็นตะคริว และท้องร่วงและมีเลือดปน ในผู้ใหญ่อาการจะหายเองได้ภายในประมาณหนึ่งสัปดาห์

ในเด็กอายุต่ำกว่า 10 ปีและคนชราอาจมีอาการแทรกซ้อนรุนแรงที่ไต แต่พบได้เป็นส่วนน้อย

ควรติดต่อใครเมื่อสงสัยว่าเกิดโรคติดเชื้อ *E. coli* O157:H7

กรณีคน : พบแพทย์ทันที

จะป้องกันสัตว์จากโรคติดเชื้อ *E. coli* O157:H7 ได้อย่างไร

การป้องกันไม่ให้อาหารสัตว์หรือน้ำปนเปื้อนอุจจาระสัตว์จะช่วยลดโอกาสที่สัตว์จะได้รับเชื้อ

จะป้องกันตัวจากโรคติดเชื้อ *E. coli* O157:H7 ได้อย่างไร

โรคติดเชื้อ *E. coli* O157:H7 ในคนส่วนใหญ่แล้วเกิดจากการกินเนื้อที่ปรุงไม่สุกโดยเฉพาะเนื้อบดหรือกินผลิตภัณฑ์นมที่ไม่ได้ผ่านการพาสเจอร์ไรซ์หรือผลิตภัณฑ์เนื้อบางชนิด

ควรเตรียมอาหารด้วยวิธีที่ปลอดภัย ล้างมือและอุปกรณ์ทำครัวทุกครั้งหลังจากสัมผัสกับเนื้อดิบ ปล่อยให้เนื้อที่แช่แข็งละลายในตู้เย็น ไม่ควรวางให้ละลายบนโต๊ะทำครัว ควรหลีกเลี่ยงการปนเปื้อนระหว่างของดิบกับของสุก ไม่ใช้เขียงหั่นเนื้อและหั่นผักร่วมกัน ควรปรุงเนื้อให้สุกอย่างเหมาะสม ดื่มน้ำนมและน้ำผลไม้ที่พาสเจอร์ไรซ์แล้ว ควรล้างมือทุกครั้งหลังจากสัมผัสสัตว์ และควรสวมถุงมือชนิดใช้แล้วทิ้งเมื่อต้องทำงานกับสัตว์ป่วยและล้างมือหลังจากสัมผัสสัตว์ป่วยทุกครั้ง

อ่านข้อมูลเพิ่มเติม

CFSPH Technical Fact Sheets. *Escherichia coli* O157:H7 at <http://www.cfsph.iastate.edu/DiseaseInfo/>

CDC website. *E. coli* O157:H7 at http://www.cdc.gov/ncidod/dbmd/diseaseinfo/escherichiacoli_g.htm

USDA Bad Bug Book at <http://www.cfsan.fda.gov/~mow/chap15.html>

โรคเฮอร์ลิชไอซิส (Ehrlichiosis)

โรคเฮอร์ลิชไอซิสคืออะไร มีสาเหตุจากอะไร

โรคเฮอร์ลิชไอซิสเป็นกลุ่มของโรคที่เกิดจากแบคทีเรีย *Ehrlichia* spp. ที่ทำลายเม็ดเลือดขาว เชื้อที่ทำให้เกิดโรคเฮอร์ลิชไอซิสพบได้ทั่วโลกและแพร่โดยมีเห็บเป็นพาหะ อาการในคนและสัตว์มีทั้งชนิดไม่รุนแรง มีอาการคล้ายไข้หวัด (มีไข้ ปวดเมื่อยตามตัว) ถึงชนิดรุนแรงซึ่งอาจทำให้ตายได้

สัตว์ชนิดใดเป็นโรคเฮอร์ลิชไอซิสได้บ้าง

สัตว์หลายชนิดสามารถติดโรคเฮอร์ลิชไอซิสได้ เชื้อแต่ละชนิดจะติดได้ในสัตว์เฉพาะชนิดเท่านั้น มีรายงานการพบโรคเฮอร์ลิชไอซิส ในสุนัข โคโยตี้ หมูป่า สุนัขจิ้งจอก แมว โค แกะ แพะ ม้า ลามะ กวาง กวางเอลค์ และสัตว์ฟันแทะ

สัตว์ติดโรคเฮอร์ลิชไอซิสได้อย่างไร

สัตว์ติดเชื้อโรคเฮอร์ลิชไอซิสจากการถูกเห็บที่มีเชื้อกัด และอาจพบการติดโรคในสัตว์จากการให้เลือดได้

โรคเฮอร์ลิชไอซิสมีผลต่อสัตว์อย่างไร

โรคเฮอร์ลิชไอซิสมีอาการต่างกันขึ้นอยู่กับชนิดของเชื้อ อาการที่พบทั่วไป เช่น เบื่ออาหาร มีไข้ ต่อมมน้ำเหลืองโต ชี้น้ำหนักลด อาเจียน และท้องร่วง

สัตว์ที่ติดเชื้ออาจหายจากโรคได้เองหรือเกิดการป่วยเรื้อรังซึ่งอาจพบอาการ เช่น น้ำหนักลด มีไข้เป็นระยะเวลานาน เลือดออกผิดปกติ อ่อนเพลีย และเบื่ออาหาร

คนติดโรคเฮอร์ลิชไอซิสได้หรือไม่

คนอาจติดโรคเฮอร์ลิชไอซิสจากการถูกเห็บที่มีเชื้อกัด แม้ว่าเชื้อจะไม่แพร่จากการสัมผัสโดยตรงกับสัตว์แต่สัตว์จะทำหน้าที่เป็นพาหะนำเห็บที่มีเชื้อมาสู่คน นอกจากนี้เชื้อยังสามารถติดต่อผ่านการถ่ายเปลี่ยนเลือดได้แต่พบได้น้อยมาก

อาการในคนมีหลากหลายรูปแบบ ตั้งแต่การติดเชื้อไม่รุนแรงไปจนถึงรุนแรงและถึงชีวิตได้ อาการที่พบอาจคล้ายไข้หวัด (หนาวสั่น ปวดเมื่อยตามตัว ปวดหัว) และในบางรายอาจมีผื่นที่ผิวหนัง ในรายที่มีการติดเชื้อรุนแรงอาจมีการไอ หายใจลำบาก มีไข้สูงเป็นเวลานาน มีความผิดปกติของไต เลือดออกผิดปกติ และอาจช็อกหรือหมดสติ

ควรติดต่อใครเมื่อสงสัยว่าเกิดโรคเฮอร์ลิชไอซิส

กรณีสัตว์ : พบสัตวแพทย์

กรณีคน : พบแพทย์

จะป้องกันสัตว์จากโรคเฮอร์ลิชไอซิสได้อย่างไร

การป้องกันที่ดีที่สุดคือ การควบคุมเห็บ ควรกำจัดเห็บบนตัวสัตว์เลี้ยงเป็นประจำ และอาจใช้ผลิตภัณฑ์กำจัดเห็บเพื่อลดโอกาสสัมผัสกับเห็บ

จะป้องกันตัวจากโรคเฮอร์ลิชไอซิสได้อย่างไร

ความเสี่ยงในการติดโรคเฮอร์ลิชไอซิสจะลดลงได้โดยการป้องกันการถูกเห็บกัด เมื่อต้องเข้าไปในที่ที่มีเห็บควรใช้ยากันแมลงหรือใส่เสื้อแขนยาว กางเกงขายาว รองเท้าที่ปิดนิ้วเท้ามิดชิด ควรตรวจหาเห็บและเอาออกทันทีที่พบ หากกำจัดเห็บได้ภายใน 24 ชั่วโมงที่เห็บเกาะร่างกายจะลดความเสี่ยงจากการติดเชื้อได้มาก

อ่านข้อมูลเพิ่มเติม

CFSPH Technical Fact Sheets. Ehrlichiosis at <http://www.cfsph.iastate.edu/DiseaseInfo/>
CDC website. Human Ehrlichiosis at <http://www.cdc.gov/ncidod/dvrd/ehrlichia/Index.htm>

โรคเลปโตสไปราคืออะไร มีสาเหตุจากอะไร

โรคเลปโตสไปราหรือเลปโตสไปโรซิสเป็นโรคที่เกิดจากเชื้อแบคทีเรีย *Leptospira* spp. มีรูปร่างเป็นเกลียว คนและสัตว์มักได้รับเชื้อจากการดื่มน้ำที่มีเชื้อปนเปื้อน โรคนี้เกิดได้ทั่วโลก มักพบมากโดยเฉพาะในช่วงฤดูร้อนและฤดูใบไม้ร่วง ในภูมิภาคเขตร้อนจะพบโรคได้บ่อยในช่วงฤดูฝน การระบาดมักเกิดหลังจากเกิดน้ำท่วม

สัตว์ชนิดใดเป็นโรคโรคเลปโตสไปราได้บ้าง

โรคเลปโตสไปราส่งผลกระทบต่อสัตว์ได้หลายชนิดทั้งสัตว์ป่าและสัตว์เลี้ยง รวมทั้งสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมที่อาศัยในทะเล โรคสามารถส่งผลกระทบต่อ โค แกะ แพะ หมู สุกร และสุนัข แต่พบได้น้อยในแมว

สัตว์ติดโรคเลปโตสไปราได้อย่างไร

โรคเลปโตสไปราติดต่อได้จากปัสสาวะของสัตว์ที่ติดเชื้อ เชื้อสามารถมีชีวิตได้ในดินและน้ำเป็นเวลาหลายสัปดาห์ถึงหลายเดือน สัตว์ติดเชื้อได้โดยการสัมผัสกับเชื้อโดยตรงจากเชื้อที่ปนเปื้อนในดินหรือน้ำ เชื้อสามารถเข้าสู่ร่างกายผ่านบาดแผลที่ผิวหนังหรือเยื่อเมือก ตา จมูก และปาก สัตว์สามารถติดเชื้อจากการดื่มน้ำที่มีเชื้อปนเปื้อน และเชื้อยังสามารถติดต่อทางการหายใจได้

โรคเลปโตสไปรามีผลต่อสัตว์อย่างไร

อาการของโรคที่เกิดใน โค แพะ แกะ และสุกร ได้แก่ มีไข้ ปัญหาทางระบบสืบพันธุ์ เช่น แท้ง ในม้ามักเกิดการติดเชื้อที่ตา หนึ่งตาแดง มีความไวต่อแสง กระพริบตาบ่อยๆ หรือเกิดตาขุ่นได้

อาการของโรคในสุนัข ได้แก่ มีไข้ อาเจียน ปวดท้อง ท้องเสีย ไม่กินอาหาร อ่อนแอ ซึม ตัวแข็ง ปวดกล้ามเนื้ออย่างรุนแรง ในสัตว์ป่วยบางรายอาจไม่แสดงอาการป่วย แต่อาจทำให้ไตเสียหาย สัตว์อายุน้อยมักแสดงอาการรุนแรงกว่าสัตว์อายุมาก

คนติดโรคเลปโตสไปราได้หรือไม่

คนสามารถติดเชื้อได้เช่นเดียวกับสัตว์ คือการติดเชื้อโดยตรงจากดินและน้ำที่มีเชื้อปนเปื้อนหรือการกิน หรือการหายใจ คนสามารถติดเชื้อจากการสัมผัสปัสสาวะของสัตว์ป่วยที่ติดเชื้อ

อาการของโรคมีตั้งแต่แบบอ่อนจนถึงรุนแรง ได้แก่ มีอาการคล้ายไข้หวัด (มีไข้ ปวดหัว ปวดตามร่างกาย) อ่อนแรง อาเจียน สับสน ดีซ่าน และคอแข็ง ในรายที่มีอาการรุนแรงมักจะพบไต ตับ ระบบประสาทส่วนกลางสมองและไขสันหลังถูกทำลาย

ควรติดต่อใครเมื่อสงสัยว่าเกิดโรคเลปโตสไปรา

กรณีสัตว์ : แจ้งสัตวแพทย์

กรณีคน : พบแพทย์

จะป้องกันสัตว์จากโรคเลปโตสไปราได้อย่างไร

หลีกเลี่ยงการสัมผัสน้ำหรือดินที่มีเชื้อปนเปื้อนหรือสัตว์ป่าที่ติดเชื้อโดยเฉพาะสัตว์ฟันแทะ ไม่ให้สัตว์ดื่มน้ำหรือสัมผัสน้ำที่มีเชื้อปนเปื้อน

มีการใช้วัคซีนในสุกร โค และสุนัข การใช้วัคซีนจะสามารถป้องกันการเกิดโรคที่รุนแรงในสัตว์แต่ไม่สามารถป้องกันการติดเชื้อได้อย่างสมบูรณ์

จะป้องกันตัวจากโรคเลปโตสไปราได้อย่างไร

ป้องกันและควบคุมการติดเชื้อในสัตว์ หนูเป็นแหล่งรังโรค ดังนั้นการควบคุมประชากรของสัตว์ฟันแทะจึงเป็นสิ่งสำคัญ ไม่สัมผัสปัสสาวะ เลือด เนื้อเยื่อของสัตว์ที่ติดเชื้อ ถ้ามีความจำเป็นต้องสัมผัสต้องสวมถุงมือ ล้างมือหลังจากสัมผัสสัตว์หรือสิ่งของต่างๆ ที่มีโอกาสปนเปื้อนปัสสาวะของสัตว์ที่อาจติดเชื้อ

อ่านข้อมูลเพิ่มเติม

CFSPH Technical Fact Sheets. Leptospirosis at <http://www.cfsph.iastate.edu/DiseaseInfo/>

CDC website. Leptospirosis at http://www.cdc.gov/ncidod/dbmd/diseaseinfo/leptospirosis_g_pet.htm

โรค Lyme คืออะไร มีสาเหตุจากอะไร

โรค Lyme เป็นโรคที่เกิดจากเชื้อแบคทีเรีย *Borrelia* spp. ติดต่อโดยการแพร่เชื้อผ่านเห็บ อาการของโรคแตกต่างกันไป ส่วนใหญ่จะมีผื่นขึ้นบนผิวหนังและปวดตามข้อ หรือข้ออักเสบ โรคนี้พบได้ทั่วโลก

สัตว์ชนิดใดเป็นโรค Lyme ได้บ้าง

สุนัข ม้า และโคสามารถเป็นโรค Lyme ได้ นอกจากนี้ กวางหางขาว หนูไมซ์ สัตว์จำพวกกระรอกเทา และแรคคูน สามารถเป็นโรคนี้ได้เช่นกัน

สัตว์ติดโรค Lyme ได้อย่างไร

สัตว์ติดโรค Lyme ได้โดยการถูกเห็บที่มีเชื้อกัด สัตว์ป่าโดยเฉพาะสัตว์ฟันแทะขนาดเล็กและกวางสามารถเป็นพาหะของเชื้อตามธรรมชาติได้ เห็บได้รับเชื้อจากการดูดเลือดสัตว์ป่าที่มีเชื้อ และสามารถแพร่ไปยังสัตว์อื่นหรือคนได้เมื่อถูกเห็บกัด

โรค Lyme มีผลต่อสัตว์อย่างไร

สัตว์ป่าที่ติดเชื้อโรค Lyme มักไม่แสดงอาการป่วย สุนัขอาจใช้เวลาถึง 2-5 เดือนจึงแสดงอาการป่วย อาจพบอาการขากระตุก ข้ออักเสบ โดยเป็นมากที่สุดที่ข้อศอกและข้อเข่า อาการกระตุกอาจเป็นสลับกันจากขาหนึ่งไปอีกขาหนึ่ง อาจพบไข้สูง ส่วนใหญ่โรคจะหายไปเอง แต่ในบางรายอาจป่วยเป็นระยะเวลานานและอาจพบปัญหาที่ไตและหัวใจ ซึ่งอาจทำให้ตายได้ ในม้าและโคมักไม่แสดงอาการของโรคให้เห็น อาจมีอาการขากระตุกหรือขาแข็ง

คนติดโรค Lyme ได้หรือไม่

คนติดโรคนี้ได้จากการถูกเห็บที่มีเชื้อกัด โดยเห็บต้องเกาะอยู่อย่างน้อย 24 ชั่วโมงจึงจะสามารถแพร่เชื้อเข้าสู่ร่างกายได้ เห็บในระยะตัวอ่อน (nymph) เป็นตัวแพร่โรคที่สำคัญที่สุด

โรค Lyme ที่พบในคนอาจไม่แสดงอาการป่วยเลยหรืออาจทำให้เกิดอาการรุนแรงมากได้ โดยอาจเริ่มแสดงอาการ 1-2 สัปดาห์หลังจากถูกเห็บกัด โดยเริ่มจากเป็นรอยบวมแดงบริเวณที่ถูกเห็บกัดแล้วกลายเป็นผื่นวงกลมคล้ายเป้ายิงปืนขนาดใหญ่ซึ่งไม่พบในทุกรายที่ติดเชื้อ อาการอื่นๆ ได้แก่ มีไข้ ปวดตามตัว คอแข็ง และปวดหัว

อาการในระยะที่สองของโรคเกิดขึ้นเมื่อผ่านไปหลายสัปดาห์ถึงหลายเดือนต่อมา โดยจะพบว่ามีการปวดตามข้อมากกว่าหนึ่งข้อโดยพบมากที่สุดที่ข้อเข่า เกิดการปวดและหายสลับกันไปเป็นระยะๆ และอาจพบข้อบวมซึ่งอาการนี้อาจเป็นอยู่นานเป็นปี ในระยะนี้อาจพบเห็นผื่นรูปกลมคล้ายเป้ายิงปืนจำนวนมากขึ้น และในบางรายพบว่าการแพร่ของแบคทีเรียไปสู่หัวใจหรือสมองด้วย

ควรติดต่อใครเมื่อสงสัยว่าเกิดโรค Lyme

กรณีสัตว์ : แจ้งสัตวแพทย์

กรณีคน : พบแพทย์

จะป้องกันสัตว์จากโรค Lyme ได้อย่างไร

ใช้สารกำจัดและป้องกันเห็บ ดูแลสัตว์ให้อยู่ห่างจากเขตป่าและสัตว์ป่า ควรตรวจหาและกำจัดเห็บทันทีที่พบ ควรใส่ถุงมือป้องกันตนเองเมื่อทำการกำจัดเห็บ

จะป้องกันตัวจากโรค Lyme ได้อย่างไร

ควรหลีกเลี่ยงบริเวณที่มีเห็บอาศัยอยู่ เช่น กองใบไม้ บริเวณป่า พุ่มไม้ ถ้าต้องทำงานในบริเวณดังกล่าว ควรใส่เสื้อแขนยาว กางเกงขายาว รองเท้าที่ปิดนิ้วเท้า เสื้อที่มีสีสว่างจะช่วยให้มองเห็นเห็บได้ง่าย ควรตรวจร่างกายเพื่อหาเห็บบ่อยๆ และกำจัดเห็บทันทีที่พบ ควรใส่ถุงมือเมื่อกำจัดเห็บและล้างมือหลังจากเสร็จทุกครั้ง

อ่านข้อมูลเพิ่มเติม

CFSPH Technical Fact Sheets, Lyme Disease at <http://www.cfsp.h.iastate.edu/DiseaseInfo/>

CDC website Lyme Disease at http://www.cdc.gov/ncidod/diseases/submenus/sub_lyme.htm

โรคมงคล่อเทียม (Meliodosis)

โรคมงคล่อเทียมคืออะไร มีสาเหตุจากอะไร

โรคมงคล่อเทียม หรือโรคเมลิออยโดซิส หรือ Whitmore's disease เป็นโรคที่เกิดจากแบคทีเรีย *Burkholderia pseudomallei* สามารถติดคนและสัตว์ได้หลายชนิด ก่อให้เกิดอาการป่วยตั้งแต่มีอาการเพียงเล็กน้อยไปจนถึงขั้นรุนแรง และทำให้ตายได้ ส่วนใหญ่จะพบโรคนี้ในประเทศที่ตั้งอยู่ในเขตร้อนหรือเขตร้อนชื้น เช่น เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จีน และออสเตรเลีย

สัตว์ชนิดใดเป็นโรคมงคล่อเทียมได้บ้าง

สัตว์หลายชนิดรวมทั้งสัตว์ปีกและสัตว์น้ำ เช่น ปลาและจระเข้ สามารถติดเชื้อและป่วยด้วยโรคนี้ได้ พบโรคนี้ได้บ่อยที่สุดใน สุนัข แพะ และแกะ นอกจากนี้ยังอาจพบโรคในโค ม้า สุนัข สัตว์ฟันแทะ และสัตว์ชนิดอื่นได้

สัตว์ติดโรคมงคล่อเทียมได้อย่างไร

สัตว์มักได้รับเชื้อจากการสัมผัสโดยตรงกับดินหรือน้ำที่ปนเปื้อนเชื้อแบคทีเรีย เชื้อเข้าสู่ร่างกายผ่านทางแผลหรือรอยถลอกบนผิวหนัง โดยการกิน หรือการหายใจ

โรคมงคล่อเทียมมีผลต่อสัตว์อย่างไร

สัตว์จะแสดงอาการป่วยได้ต่างกันขึ้นอยู่กับวัยและที่ติดเชื้อ สัตว์หลายชนิดไม่แสดงอาการหรือแสดงอาการป่วยเพียงเล็กน้อย อาการที่พบ ได้แก่ มีไข้ เบื่ออาหาร ต่อม้ำเหลืองโต อาจพบอาการปอดบวม เป็นฝี ขากะเพลกหรือมีอาการทางประสาท

คนติดโรคมงคล่อเทียมได้หรือไม่

คนสามารถรับเชื้อเข้าสู่ร่างกายได้จากการสัมผัสเชื้อโดยตรง การหายใจ หรือการกินอาหารหรือน้ำที่ปนเปื้อนเชื้อ และสามารถติดต่อผ่านการสัมผัสเลือด หรือของเหลวจากร่างกาย (ปัสสาวะ อุจจาระ น้ำมูก น้ำนม) ของคนหรือสัตว์ที่ติดเชื้อ แต่พบได้น้อยมาก

อาการมีตั้งแต่แบบไม่รุนแรงจนถึงรุนแรง อาการที่พบบ่อยคือ ปวดหัว เบื่ออาหาร ปวดตามตัว และมีอาการทางระบบหายใจ รวมทั้งมีไข้ ไอ บางครั้งมีเลือดปน เจ็บหน้าอก มีแผลหลุมในช่องจมูก การติดเชื้อในระยะยาวทำให้เกิดฝีและแผลเป็นโพรงที่ผิวหนังและอวัยวะภายใน เช่น ปอด หัวใจ ข้อ ผู้ที่มีระบบภูมิคุ้มกันอ่อนแอ เช่น ผู้ป่วยโรคเอดส์ โรคมะเร็ง โรคเบาหวาน มีแนวโน้มที่จะติดเชื้อเข้าสู่กระแสเลือดและอาจตายได้หากไม่ได้รับการรักษา

ควรติดต่อใครเมื่อสงสัยว่าเกิดโรคมงคล่อเทียม

กรณีสัตว์ : แจ้งสัตวแพทย์

กรณีคน : พบแพทย์

จะป้องกันสัตว์จากโรคมงคล่อเทียมได้อย่างไร

เนื่องจากสัตว์มักได้รับเชื้อจากสิ่งแวดล้อม จึงควรหาวิธีลดการสัมผัสเชื้อในดิน เช่น ยกพื้นคอกให้สูงกว่าพื้นดิน จัดหาน้ำสะอาดให้สัตว์กิน แยกสัตว์ที่มีอาการป่วยออกจากฝูง แจ้งสัตวแพทย์และฆ่าเชื้อในบริเวณที่อยู่ของสัตว์ ปัจจุบันยังไม่มียาป้องกันโรคนี้ในสัตว์

จะป้องกันตัวจากโรคมงคล่อเทียมได้อย่างไร

การป้องกันตนเองอาจทำได้ยากเนื่องจากเชื้อพบได้ในดิน ดังนั้นควรมีการป้องกันตนเองจากสิ่งแวดล้อมที่ปนเปื้อน เช่น ระวังอย่าให้แผลที่ผิวหนังสัมผัสกับดิน ใส่เสื้อผ้าที่ปกคลุมและป้องกันเมื่อต้องทำงานกับเลือดหรือของเหลวจากร่างกายสัตว์หรือคนที่อาจติดเชื้อ ขณะนี้ยังไม่มียาป้องกันโรคนี้สำหรับคน

อ่านข้อมูลเพิ่มเติม

CFSPPH Technical Fact Sheets. Melioidosis at <http://www.cfspph.iastate.edu/DiseaseInfo/>

CDC website. Melioidosis at http://www.cdc.gov/ncidod/dbmd/diseaseinfo/melioidosis_g.htm#issue

การติดเชื้อสแตฟฟิโลคอกคัส ออเรียส ที่ดื้อยาเมธิซิลิน (Methicillin-resistant *Staphylococcus aureus*, MRSA)

การติดเชื้อสแตฟฟิโลคอกคัส ออเรียส ที่ดื้อยาเมธิซิลินคืออะไร มีสาเหตุจากอะไร

Methicillin-resistant *Staphylococcus aureus* หรือ MRSA เป็นสายพันธุ์หนึ่งของแบคทีเรีย *Staphylococcus aureus* ที่สามารถทนหรือดื้อยาปฏิชีวนะในกลุ่มเมธิซิลินได้ เป็นเชื้อโรคชนิดหนึ่งที่มีความสำคัญทางการแพทย์และสัตวแพทย์ เนื่องจากมีความสามารถในการแพร่จากสัตว์สู่คน โดยการติดเชื้อสแตฟฟิโลคอกคัสรวมทั้ง MRSA พบได้บ่อยในคนที่มีการสัมผัสกันอ่อนแอ

สัตว์ชนิดใดติดเชื้อสแตฟฟิโลคอกคัส ออเรียส ที่ดื้อยาเมธิซิลินได้บ้าง

มีการรายงานการติดเชื้อ MRSA ในม้า สุนัข แมว สุกร โค แกะ กระต่าย ไก่ และนกแก้ว

สัตว์ติดเชื้อสแตฟฟิโลคอกคัส ออเรียส ที่ดื้อยาเมธิซิลินได้อย่างไร

ส่วนใหญ่แล้วเชื้อ MRSA ติดผ่านการสัมผัสโดยตรงกับแผลของสัตว์ป่วย หรือวัตถุที่เป็นพาหะนำเชื้อโรค อุปกรณ์ที่ปนเปื้อนเชื้อในโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ นอกจากนี้เชื้ออาจแพร่ทางอากาศได้ด้วย

การติดเชื้อสแตฟฟิโลคอกคัส ออเรียส ที่ดื้อยาเมธิซิลินมีผลต่อสัตว์อย่างไร

ส่วนใหญ่สัตว์ที่ติดเชื้อ MRSA จะไม่แสดงอาการป่วย ในรายที่เกิดโรคอาการที่พบบ่อยคือ การติดเชื้อที่แผลหรือผิวหนัง อาการอื่นๆ เช่น ปอดบวม การติดเชื้อของระบบหายใจ ข้ออักเสบ หรือการติดเชื้อในช่องท้องพบได้น้อยมาก

คนติดเชื้อสแตฟฟิโลคอกคัส ออเรียส ที่ดื้อยาเมธิซิลินได้หรือไม่

โดยส่วนใหญ่คนติดเชื้อได้จากคนที่ติดเชื้ออยู่แล้ว ผ่านการสัมผัสโดยตรงหรือสัมผัสวัตถุที่เป็นพาหะนำเชื้อโรค แต่ไม่ค่อยพบการติดเชื้อจากสัตว์สู่คนซึ่งอาจพบในคนที่ทำงานอยู่กับสัตว์ที่ติดเชื้ออย่างใกล้ชิด

เชื้อ MRSA มักทำให้เกิดการติดเชื้อที่ผิวหนัง วิจารณ์ที่ผิวหนังมีลักษณะคล้ายตุ่ม อาจแดง บวม ปวด และอาจมีหนองหรือของเหลวไหลออกมา นอกจากนี้เชื้อสามารถทำให้เกิดปอดบวมหรือการติดเชื้อทั่วร่างกาย นอกจากนี้อาจเกิดการติดเชื้อที่ลำไส้แต่พบได้ไม่บ่อย

ควรติดต่อใครเมื่อสงสัยว่าเกิดการติดเชื้อสแตฟฟิโลคอกคัส ออเรียส ที่ดื้อยาเมธิซิลิน

กรณีสัตว์ : แจ้งสัตวแพทย์

กรณีคน : พบแพทย์

จะป้องกันสัตว์จากการติดเชื้อสแตฟฟิโลคอกคัส ออเรียส ที่ดื้อยาเมธิซิลินได้อย่างไร

สุขอนามัยที่ดี เช่น การล้างมือหรือฆ่าเชื้อในสิ่งแวดล้อม เป็นสิ่งสำคัญในการป้องกันการแพร่เชื้อ MRSA หากต้องจับสัตว์โดยเฉพาะสัตว์ที่มีแผลที่ผิวหนัง

จะป้องกันตัวจากการติดเชื้อสแตฟฟิโลคอกคัส ออเรียส ที่ดื้อยาเมธิซิลินได้อย่างไร

มีสุขอนามัยที่ดี ล้างมือให้สะอาดและบ่อยครั้งด้วยน้ำและสบู่ หรือแอลกอฮอล์ล้างมือ ควบคุมดูแลความสะอาดของแผลและปิดผ้าพันแผลจนกว่าแผลจะหาย และหลีกเลี่ยงการสัมผัสกับแผลหรือผ้าพันแผลของผู้อื่น

อ่านข้อมูลเพิ่มเติม

CFSPH Technical Fact Sheets. Methicillin-resistant *Staphylococcus aureus* at <http://www.cfsph.iastate.edu/Disea-selInfo/factsheets.htm>

CDC website. MRSA in healthcare set-tings at http://www.cdc.gov/ncidod/dhqp/ar_mrsa_spotlight_2006.html

CDC website. Community-associated MRSA information for the public at

http://www.cdc.gov/ncidod/dhqp/ar_mrsa_ca_public.html#

U.S. Department of Agriculture, Animal and Plant Inspection Service, Veterinary Services (USDA-APHIS-VS). Methicillin-resistant *Staphylococcus aureus*: A growing concern for animal and human health.

กาฬโรคคืออะไร มีสาเหตุจากอะไร

กาฬโรคเป็นโรคระบาดร้ายแรงที่เกิดจากแบคทีเรีย *Yersinia pestis* สัตว์หลายชนิดรวมทั้งคนสามารถติดเชื้อนี้ได้ โดยอาจเกิดอาการได้หลายลักษณะ เช่น ต่อมบวมที่ต่อมน้ำเหลืองโต ความผิดปกติในระบบหายใจ และถึงตายได้

กาฬโรคเป็นเหตุให้หนึ่งในสามของประชากรในยุโรปเสียชีวิตในช่วงยุคมืด เชื่อกาฬโรคเป็นเชื้อโรคชนิดหนึ่งที่มีการนำไปใช้เป็นอาวุธชีวภาพในการก่อการร้าย

สัตว์ชนิดใดเป็นกาฬโรคได้บ้าง

สัตว์มากกว่า 200 ชนิดสามารถติดเชื้อกาฬโรคได้ เชื่อกาฬโรคเป็นเชื้อที่พบตามธรรมชาติในสัตว์ฟันแทะในป่า เช่น กระรอก กระเจิง หนู แมวสามารถติดเชื้อได้ง่าย สัตว์ชนิดอื่นที่สามารถติดเชื้อได้ ได้แก่ กระต่าย สัตว์ป่าที่กินเนื้อแพะ แกะ และอูฐ

สัตว์ติดกาฬโรคได้อย่างไร

โดยส่วนใหญ่สัตว์ติดเชื้อได้จากการถูกหมัดที่มีเชื้อกาฬโรคกัด แต่สัตว์กินเนื้อสามารถติดเชื้อได้จากการกินสัตว์ฟันแทะที่ติดเชื้ออยู่แล้วได้ด้วย

กาฬโรคมีผลต่อสัตว์อย่างไร

ในสัตว์ฟันแทะเชื้อมักจะทำให้ป่วยไม่แบบรุนแรง แต่อาจทำให้สัตว์ตายได้หากเกิดการระบาดของโรค สัตว์ป่าที่กินเนื้อจะไม่แสดงอาการป่วย ในขณะที่แมวและสัตว์ชนิดอื่นอาจมีไข้ ต่อมบวมที่ต่อมน้ำเหลืองบวม และเป็นฝีในอวัยวะภายในหรืออาจตายโดยฉับพลัน

คนติดกาฬโรคได้หรือไม่

คนสามารถติดเชื้อได้สามวิธีคือ ติดจากการถูกหมัดกัดซึ่งพบได้มากที่สุด ติดจากการสัมผัสโดยตรงกับสัตว์ที่ติดเชื้อ เช่น นายพรานไปสัมผัสอวัยวะภายในของสัตว์ที่ล่าได้ หรือติดจากการหายใจเอาเชื้อเข้าสู่ร่างกาย

อาการของกาฬโรคมีสามรูปแบบ คือ 1. กาฬโรคต่อมน้ำเหลือง (bubonic) ซึ่งพบได้บ่อยที่สุด เกิดหลังจากถูกหมัดกัด อาการได้แก่ มีไข้ หนาวสั่น ต่อมบวมที่ต่อมน้ำเหลืองบวมอักเสบและปวดมาก 2. กาฬโรคชนิดโลหิตเป็นพิษ (septicemic) อาจเกิดหลังจากกาฬโรคต่อมน้ำเหลือง 3. กาฬโรคปอด (pneumonic) เป็นชนิดที่พบได้น้อยกว่าแต่เป็นชนิดที่อันตรายที่สุด เกิดจากการติดเชื้อที่ปอดหลังจากได้รับเชื้อทางการหายใจหรือจากการติดเชื้อในกระแสเลือด ผู้ป่วยสามารถแพร่เชื้อให้ผู้อื่นได้โดยการไอ อาการที่พบคือ มีไข้ หนาวสั่น ปวดหัว และไอเป็นเลือด ผู้ป่วยต้องได้รับการรักษาภายใน 24 ชั่วโมง มิฉะนั้นอาจเสียชีวิตได้

ควรติดต่อใครเมื่อสงสัยว่าเกิดกาฬโรค

กรณีสัตว์ : แจ้งสัตวแพทย์ทันทีและควรแยกสัตว์ที่สงสัยว่าติดเชื้อไว้ในที่เฉพาะ

กรณีคน : พบแพทย์ทันที

จะป้องกันสัตว์จากกาฬโรคได้อย่างไร

ไม่ควรปล่อยให้สุนัขและแมวอยู่อย่างอิสระหรือไปล่าสัตว์ในป่าโดยเฉพาะสัตว์ฟันแทะและกระต่าย และควรกำจัดและป้องกันหมัดในสุนัขและแมว ควบคุมจำนวนสัตว์ฟันแทะในบริเวณบ้าน ที่ทำงาน และสถานที่พักผ่อน

จะป้องกันตัวจากกาฬโรคได้อย่างไร

ป้องกันตัวไม่ให้ถูกหมัดกัด และควบคุมหมัดสุนัขและแมวที่เลี้ยงไว้เป็นประจำ ควรใส่เสื้อผ้าที่ปกปิดมิดชิดไม่ให้หมัดสามารถเข้าถึงร่างกายได้ ใส่ถุงมือเมื่อต้องจับตัวสัตว์หรือสัตว์ที่มีแผลฉีก ไม่สัมผัสตัวสัตว์ป่า หลีกเลี่ยงบริเวณที่มีสัตว์ฟันแทะตายเป็นจำนวนมาก

อ่านข้อมูลเพิ่มเติม

CFSPH Technical Fact Sheets. Plague at <http://www.cfsp.hhs.gov/DiseaseInfo/default.htm>

CDC website at <http://www.cdc.gov/ncidod/dvbid/plague/index.htm>

WHO website at <http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs267/en/>

โรคไข้ควคืออะไร มีสาเหตุจากอะไร

โรคไข้คว (Q Fever, Q ย่อมาจาก query) มีสาเหตุจากเชื้อแบคทีเรีย *Coxiella burnetii* พบได้ทั่วโลกยกเว้นประเทศนิวซีแลนด์ โรคนี้ทำให้เกิดของปัญหาของระบบสืบพันธุ์ในปศุสัตว์ และปัญหาของระบบทางเดินหายใจอย่างรุนแรงและโรคตับในคน

สัตว์ชนิดใดเป็นโรคไข้ควได้บ้าง

แกะ แพะ และโค มีโอกาสเป็นโรคไข้ควได้มากที่สุด สุนัข แมว กระต่าย ม้า สุกร อูฐ กระบือ สัตว์ฟันแทะ และนกบางชนิดสามารถเป็นโรคนี้ได้เช่นกัน

สัตว์ติดโรคไข้ควได้อย่างไร

สัตว์ติดโรคไข้ควได้จากการสัมผัสกับของเหลวจากร่างกายหรือสารคัดหลั่ง (น้ำนม ปัสสาวะ อุจจาระ น้ำคร่ำ รก) ของสัตว์ที่ติดเชื้อ โดยอาจเกิดจากการสัมผัสโดยตรงหรือเข้าทางปาก หรือการติดต่อทางอ้อมผ่านวัตถุที่ปนเปื้อนกับของเหลวหรือสารคัดหลั่งที่มีเชื้อเหล่านี้ เชื้อมีความทนทานและมีชีวิตในสิ่งแวดล้อมได้เป็นเวลานาน ทำให้เกิดการติดเชื้อจากการหายใจเอาฝุ่นละอองที่ปนเปื้อนเชื้อได้ นอกจากนี้ยังสามารถติดต่อกันระหว่างสัตว์ได้โดยมีเห็บเป็นพาหะ

โรคไข้ควมีผลต่อสัตว์อย่างไร

อาการที่พบมากที่สุดคือ การแท้งในระยะท้ายของการตั้งท้อง แต่สัตว์ส่วนมากมักไม่แสดงอาการป่วยของโรค

คนติดโรคไข้ควได้หรือไม่

คนมักติดโรคจากการหายใจเอาฝุ่นละอองที่ปนเปื้อนเชื้อ หรือจากการสัมผัสโดยตรงกับสัตว์ที่ติดเชื้อขณะที่ช่วยทำคลอดสัตว์ นอกจากนี้คนอาจติดโรคไข้ควจากการดื่มนมที่มีเชื้อ หรือถูกเห็บที่มีเชื้อกัดได้

อาการของโรคไข้คว ได้แก่ มีไข้ หนาว เหนื่อยออกเวลากลางคืน ปวดหัว อ่อนแรงและเจ็บหน้าอก อาจพบปอดอักเสบและตับอักเสบในรายที่มีความรุนแรงของโรคสูงได้ การติดเชื้อในหญิงมีครรภ์อาจทำให้คลอดก่อนกำหนด แท้ง และติดเชื้อที่รก ในคนที่มียโรคของลิ้นหัวใจอยู่แล้วอาจเกิดภาวะลิ้นหัวใจอักเสบ

ควรติดต่อใครเมื่อสงสัยว่าเกิดโรคไข้คว

กรณีสัตว์ : แจ้งสัตวแพทย์

กรณีคน : พบแพทย์

จะป้องกันสัตว์จากโรคไข้ควได้อย่างไร

แยกเลี้ยงสัตว์ที่ตั้งท้องออกจากสัตว์อื่น เป่าหรือฟัดเนื้อเยื่อของระบบสืบพันธุ์หลังจากเกิดการแท้งหรือคลอดลูก เพื่อลดการแพร่กระจายของโรคระหว่างสัตว์ ระวังเป็นพิเศษเมื่อต้องจัดการกับเนื้อเยื่อเหล่านี้เพื่อป้องกันการสัมผัสเชื้อโรคไข้คว หากสงสัยว่าเกิดกับโรคให้สอบถามวิธีการกำจัดเนื้อเยื่อที่ติดเชื้อมาจากสัตวแพทย์

จะป้องกันตัวจากโรคไข้ควได้อย่างไร

หลีกเลี่ยงการสัมผัสรก เนื้อเยื่อที่เกิดจากการคลอด เยื่อหุ้มตัวอ่อนและตัวอ่อนของแกะ แพะและโคที่แท้ง ถ้าต้องช่วยทำคลอดให้สัตว์ ต้องสวมถุงมือ ปิดปากปิดจมูก และแว่นตาป้องกัน คนที่เป็นโรคของลิ้นหัวใจและมีการเปลี่ยนลิ้นหัวใจ หรือหญิงมีครรภ์ต้องระวังในการเข้าใกล้แกะ แพะและโคที่ตั้งท้อง ดื่มนมและบริโภค ผลิตภัณฑ์จากนมที่ผ่านการพาสเจอร์ไรซ์แล้ว ในบางประเทศมีการใช้วัคซีนป้องกันในคนที่ทำงานกับแกะและแพะที่ตั้งท้อง

อ่านข้อมูลเพิ่มเติม

CFSPH Technical Fact Sheets. Q Fever at <http://www.cfsph.iastate.edu/DiseaseInfo/>

CDC website. Q Fever at http://www.cdc.gov/ncidod/diseases/submenus/sub__q_fever.htm

โรคสเตรปโตค็อกคัส (Streptococcosis)

โรคสเตรปโตค็อกคัส คืออะไร มีสาเหตุจากอะไร

โรคสเตรปโตค็อกคัสเป็นชื่อเรียกทั่วไปของโรคที่เกิดจากเชื้อแบคทีเรีย สเตรปโตค็อกคัส (*Streptococcus* spp.) โดยเชื้อแบคทีเรียบางสายพันธุ์ในกลุ่มนี้อาศัยอยู่เป็นปกติบนร่างกายของคนหรือสัตว์ โดยไม่ก่อให้เกิดโรค ส่วนเชื้อบางสายพันธุ์ในกลุ่มนี้อาจเป็นสาเหตุของการเกิดโรคซึ่งบางครั้งพบว่ามีความรุนแรงมากทั้งในคนและสัตว์

สัตว์ชนิดใดสามารถเป็นโรคสเตรปโตค็อกคัสได้บ้าง

สัตว์ที่พบการเกิดโรคมามากที่สุด ได้แก่ ม้า หนูตะเภา สุกร สุนัข แมว และปลา อาจพบได้ใน ลิง โค แกะ แพะ เฟอร์เรต และสัตว์ปีก

สัตว์จะติดโรคสเตรปโตค็อกคัสได้อย่างไร

เชื้อสเตรปโตค็อกคัสเป็นเชื้อที่พบได้ทั่วไปบนร่างกายสัตว์เช่นเดียวกับแบคทีเรียชนิดอื่นๆ ในกลุ่มเชื้อประจำถิ่น (normal flora) ที่พบได้ในร่างกายตามปกติ การเกิดโรคจะเกิดขึ้นเมื่อติดเชื้อแบคทีเรียผ่านเข้าสู่บาดแผล หรือเมื่อภูมิคุ้มกันของร่างกายอ่อนแอลง เชื้อแบคทีเรียจะติดต่อระหว่างสัตว์ได้โดยการสัมผัสโดยตรง ผ่านทางอากาศ วัตถุที่ปนเปื้อนเชื้อ และบางครั้งผ่านทางกรีนได้

โรคสเตรปโตค็อกคัสมีผลต่อสัตว์อย่างไร

เชื้อสเตรปโตค็อกคัสมีหลายชนิดและหลายสายพันธุ์ ลักษณะอาการของโรคพบได้หลายรูปแบบตั้งแต่การติดเชื้อที่ไม่รุนแรงจนถึงขั้นรุนแรงถึงแก่ชีวิต เชื้อสเตรปโตค็อกคัสทำให้เกิดการติดเชื้อที่บาดแผล ฝี การติดเชื้อที่ระบบทางเดินหายใจ และอาการป่วยอื่นๆ ในม้าจะพบอาการน้ำมูกไหล ไอ มีปัญหาด้านการผสมพันธุ์ แท้งหรือเดานมอักเสบ การติดเชื้อในสุกรจะทำให้เกิดข้อบวม มีไข้ ควบคุมการเคลื่อนไหวร่างกายไม่ได้ ตาบอด ชักและตาย ในสุนัขและแมวอาจพบการติดเชื้อที่ผิวหนัง บาดแผล ข้อ ปอดอักเสบ เดานมอักเสบ ในบางครั้งการติดเชื้ออาจเกิดรุนแรงมากและทำให้ตายได้ เรียกอาการนี้ว่า กลุ่มอาการช็อกซิกซ็อก (toxic shock syndrome) โดยจะเกิดอาการขึ้นอย่างรวดเร็วและส่วนใหญ่มักทำให้ตาย อาการที่เกิดขึ้นได้แก่ ไอ อาเจียน ตัวแข็ง กล้ามเนื้อลั่น กล้ามเนื้ออ่อนแรง ชัก ปวดอย่างรุนแรง อาจพบเลือดกำเดาไหลหรือถ่ายเป็นเลือด

คนสามารถเป็นโรคสเตรปโตค็อกคัสได้หรือไม่

คนสามารถติดโรคสเตรปโตค็อกคัสได้ การติดเชื้อส่วนใหญ่เกิดจากการสัมผัสกับคนที่ติดเชื้อสเตรปโตค็อกคัส หรือจากการติดเชื้อโดยตรงเข้าสู่บาดแผล จากการติดเชื้อผ่านทางอากาศ และในบางครั้งผ่านทางกรีน การติดเชื้อจากสัตว์พบได้น้อยมาก อาการเจ็บคอจากเชื้อนี้ หรือที่เรียกว่า สเตรปโทธีรอต (Strep Throat) พบได้บ่อยในเด็ก โดยมีอาการเจ็บคอ เจ็บเวลากลืน ปวดหัว ไข้สูง คลื่นไส้ อาเจียน น้ำมูกไหล หากมีผื่นแดงบนผิวหนังจะเรียกว่า สการ์เล็ตฟีเวอร์ (Scarlet Fever) โรคนี้สามารถทำให้เกิดการติดเชื้อไปยังส่วนอื่นๆ ของร่างกายได้ด้วย เช่น ผิวหนัง หัวใจ ข้อต่อ และปอด แต่พบได้ไม่บ่อยนักที่เชื้อจะทำให้มีอาการรุนแรงหรือทำให้เสียชีวิตดังเช่นในกลุ่มอาการช็อกซิกซ็อก

ควรติดต่อใครเมื่อสงสัยว่าเกิดโรคสเตรปโตค็อกคัส

กรณีสัตว์ : แจ้งสัตวแพทย์

กรณีคน : พบแพทย์

จะป้องกันสัตว์จากโรคสเตรปโตค็อกคัสได้อย่างไร

การป้องกันการติดเชื้อทำได้ยากเนื่องจากเชื้อแบคทีเรียกลุ่มนี้พบได้เป็นปกติบนตัวของสัตว์ แต่สามารถลดการเกิดโรคได้โดยการป้องกันการเกิดบาดแผล การทำความสะอาดบาดแผล และมีสุขอนามัยที่ดี ควรป้องกันไม่ให้สัตว์สัมผัสกับสัตว์ที่ติดเชื้อสเตรปโตค็อกคัส

จะป้องกันตัวจากโรคสเตรปโตค็อกคัสได้อย่างไร

หมั่นล้างมือให้สะอาดโดยเฉพาะหลังจากการไอและจาม ก่อนเตรียมอาหารหรือรับประทานอาหาร ทำความสะอาดบาดแผลด้วยน้ำและสบู่ให้สะอาด เมื่อพบว่ามีอาการติดเชื้อที่บาดแผล เช่น มีอาการบวมแดง ปวด มีไข้ ควรพบแพทย์เพื่อทำการรักษา พยายามหลีกเลี่ยงคนหรือสัตว์ที่ติดเชื้อสเตรปโตค็อกคัส ควรใส่ถุงมือและล้างมือให้สะอาดทุกครั้งหลังจากทำงานกับตัวสัตว์

อ่านข้อมูลเพิ่มเติม

CFSPH Technical Fact Sheets. Streptococcosis at <http://www.cfsph.iastate.edu/DiseaseInfo/default.htm>

CDC website. Streptococcosis at http://www.cdc.gov/ncidod/diseases/submenus/sub_streptococcus.htm

โรคไข้หวัดนก (Avian Influenza)

โรคไข้หวัดนกคืออะไร มีสาเหตุจากอะไร

โรคไข้หวัดนกเป็นโรคที่เกิดจากเชื้อไวรัส สามารถพบได้ในสัตว์ปีกทั่วโลก สัตว์อาจแสดงอาการป่วยตั้งแต่ระดับเล็กน้อยไปจนถึงรุนแรงมากขึ้นอยู่กับสายพันธุ์ (strain) ของเชื้อ เชื้อไข้หวัดนกสายพันธุ์ที่ทำให้เกิดโรครุนแรงที่สุดคือไข้หวัดนกชนิดก่อโรครุนแรง (Highly Pathogenic Avian Influenza, HPAI) ซึ่งเป็นเชื้อไวรัสที่มีโปรตีนที่ผิวเซลล์ชนิด H5 หรือ H7 โดยส่วนใหญ่คนติดเชื้อจากการสัมผัสสัตว์ป่วยอย่างใกล้ชิด ปัจจุบันพบการระบาดของโรคนี้ในหลายประเทศ ทั้งในสหรัฐอเมริกา บางส่วนของเอเชีย ยุโรป และแอฟริกา

สัตว์ชนิดใดเป็นโรคไข้หวัดนกได้บ้าง

โดยส่วนใหญ่แล้ว ไข้หวัดนกสามารถติดต่อได้ในสัตว์ปีกทั้งชนิดที่เป็นสัตว์ป่าและสัตว์เลี้ยง คนน้ำสามารถติดเชื้อได้โดยไม่แสดงอาการป่วย ภูมิคุ้มกันจะไวต่อโรคนี้นานและจะตายเป็นจำนวนมาก เชื้อบางสายพันธุ์สามารถติดต่อสู่สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม เช่น สุนัข แมว ม้า สุนัข และเฟอร์เร็ต ได้ด้วย

สัตว์ติดโรคไข้หวัดนกได้อย่างไร

ในสัตว์ปีก ไข้หวัดนกติดต่อผ่านการสัมผัสโดยตรงกับอุจจาระและสิ่งคัดหลั่งจากทางเดินหายใจ เชื้อไวรัสไข้หวัดนกสามารถมีชีวิตอยู่ในสิ่งแวดล้อมได้เป็นระยะเวลานาน และอาจแพร่กระจายไปกับสิ่งของต่างๆ ที่ปนเปื้อนเชื้อ เช่น ร่องเท้า เสื้อผ้า อุปกรณ์ในการเลี้ยง สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมอาจรับเชื้อผ่านการกินสัตว์ปีกที่ติดเชื้อได้

โรคไข้หวัดนกมีผลต่อสัตว์อย่างไร

ไก่ที่ติดเชื้อไข้หวัดนกจะมีการซึม ขนยุ่ง และไม่กินอาหาร ถ่ายเหลวเป็นน้ำเริ่มจากสีเขียวสดแล้วเปลี่ยนเป็นสีขาว หงอนและเหนียงบวมและอาจมีสีคล้ำ อาจมีอาการบวมบริเวณรอบตาและคอ หรือพบจุดเลือดออกจุดเล็กๆ บริเวณขา การให้ไหลลดลงและหยุดออกไขในที่สุด ในบางรายที่เชื้อแพร่เข้าสู่สมอง จะทำให้มีอาการคอบิด เดินเป็นวงกลมและเป็นอัมพาต สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมที่ติดเชื้อจะมีไข้ ไอ หายใจลำบากและอาจตายได้

คนติดโรคไข้หวัดนกได้หรือไม่

คนติดโรคไข้หวัดนกได้โดยส่วนใหญ่ที่พบเกิดจากการสัมผัสโดยตรงกับไก่ที่ป่วยอย่างใกล้ชิดมาก ที่ผ่านมามีรายงานการติดต่อของโรคผ่านจากคนสู่คนแต่มีโอกาสน้อยมาก

อาการที่พบในคนคือ เนื้อเยื่อรอบตาบวม เยื่อตาขาวอักเสบ มีอาการป่วยคล้ายไข้หวัดใหญ่ (มีไข้ ปวดเมื่อยตามร่างกาย) บางรายพบว่าทำให้ตายได้ (พบน้อยมาก)

ควรติดต่อใครเมื่อสงสัยว่าเกิดโรคไข้หวัดนก

กรณีสัตว์ : แจ้งสัตวแพทย์ทันที

กรณีคน : พบแพทย์ทันที พร้อมแจ้งประวัติการสัมผัสสัตว์ป่วย

จะป้องกันสัตว์จากโรคไข้หวัดนกได้อย่างไร

แยกไม่ให้เปิดไก่ที่เลี้ยงสัมผัสกับนกป่าโดยเฉพาะนกน้ำ ใช้มาตรการความปลอดภัยทางชีวภาพอย่างเข้มงวด เช่น ทำความสะอาดและฟันท้ายฆ่าเชื้อภายในโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีกและอุปกรณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ควบคุมหนูและแมลง

จะป้องกันตัวจากโรคไข้หวัดนกได้อย่างไร

โรคไข้หวัดนกในคนพบได้น้อยมาก ควรทำการป้องกันโดยสวมเสื้อผ้าหรืออุปกรณ์ป้องกัน เช่น ผ้าปิดจมูก ถุงมือ แวนตาเพื่อป้องกันการติดเชื้อเมื่อต้องทำงานกับสัตว์ปีก ล้างมือให้สะอาดด้วยสบู่และน้ำทุกครั้งก่อนใช้มือสัมผัสตาหรือปากของตนเองหลังจากทำงาน อาจให้ยาต้านไวรัสหรือฉีดวัคซีนป้องกัน (ถ้ามี) ในช่วงที่มีการระบาด คนที่ต้องทำงานเกี่ยวข้องกับเชื้อไวรัสในห้องปฏิบัติการหรือการทำวัคซีนควรใช้ความระมัดระวังเป็นพิเศษ

อ่านข้อมูลเพิ่มเติม

CFSPH Technical Fact Sheets. Avian influenza at <http://www.cfsph.iastate.edu/DiseasesInfo/>

U.S. Government site for Avian Influenza and Pandemic Influenza Information at <http://www.pandemicflu.gov/index.html>

โรคติดเชื้อไวรัสฮันตาคืออะไร มีสาเหตุจากอะไร

ไวรัสฮันตาเป็นกลุ่มของไวรัสที่พบในสัตว์ฟันแทะทำให้เกิดโรคในคน มีรายงานการพบเชื้อมานานในทวีปอเมริกาเหนือ กลาง และใต้ เชื่อกันว่าทำให้เกิดโรคที่ปอดอย่างรุนแรง ส่วนเชื้อที่พบในยุโรปและเอเชียทำให้เกิดภาวะเลือดออก ไตถูกทำลาย และเสียชีวิตได้

สัตว์ชนิดใดเป็นโรคติดเชื้อไวรัสฮันตาได้บ้าง

สามารถพบไวรัสฮันตาได้บ่อยในสัตว์ฟันแทะที่อาศัยในป่า ในหนูป่าหลายชนิด แต่ไม่มีรายงานการพบเชื้อไวรัสฮันตาในเจอร์บิล แฮมสเตอร์ หนูตะเภา หรือสัตว์เลี้ยงที่ไม่ใช่สัตว์ฟันแทะและปศุสัตว์

สัตว์ติดโรคติดเชื้อไวรัสฮันตาได้อย่างไร

สัตว์ฟันแทะสามารถติดต่อไวรัสฮันตาได้จากการถูกกัด หรือจากการหายใจเอาไวรัสฮันตาจากฝุ่นละอองที่ปนเปื้อนปัสสาวะ อุจจาระ และน้ำลายของสัตว์ฟันแทะที่มีเชื้อ

โรคติดเชื้อไวรัสฮันตามีผลต่อสัตว์อย่างไร

ไวรัสฮันตาไม่ทำให้เกิดอันตรายต่อสัตว์เลี้ยงและสัตว์ปศุสัตว์ สัตว์ฟันแทะที่อาศัยในป่ามักไม่แสดงอาการป่วย แต่สามารถปล่อยเชื้อไวรัสออกมากับอุจจาระ ปัสสาวะ และน้ำลาย

คนติดโรคติดเชื้อไวรัสฮันตาได้หรือไม่

คนสามารถติดโรคได้จากการหายใจเอาฝุ่นละอองที่ปนเปื้อนอุจจาระ ปัสสาวะ และน้ำลายของสัตว์ฟันแทะที่มีเชื้อ และจากการถูกสัตว์ฟันแทะกัด หรือรับเชื้อผ่านทางผิวหนังที่มีแผล ทางจมูกและตา นอกจากนี้ยังสามารถติดต่อได้จากการกินอาหารที่ปนเปื้อน เชื้อไวรัสสามารถอยู่ในสิ่งแวดล้อมได้เป็นเวลานานและปนเปื้อนไปกับสิ่งของต่างๆ ในสิ่งแวดล้อม เชื้อไวรัสฮันตาที่พบในอเมริกาไม่ติดต่อจากคนสู่คน

อาการที่พบมีตั้งแต่แบบไม่รุนแรงจนถึงรุนแรง อาการรุนแรงจะเกิดที่ปอดหรือไตซึ่งต้องรีบให้การรักษาเนื่องจากสามารถทำให้เสียชีวิตได้ อาการจะเกิดขึ้นประมาณ 2-4 สัปดาห์หลังจากได้รับเชื้อ โดยในระยะแรกจะมีอาการคล้ายไข้หวัด (มีไข้ หนาวสั่น ปวดหัว ปวดกล้ามเนื้อ) อาจมีอาการมีน้ำมูก ปวดท้อง คลื่นไส้ อาเจียน ท้องเสียตามมา สำหรับกลุ่มอาการ Hantavirus pulmonary syndrome (HPS) เชื้อจะทำอันตรายต่อปอด ทำให้หายใจลำบากและไอ หากเกิดการติดเชื้อที่ไตจะทำให้เกิดอาการ hemorrhagic fever with renal syndrome (HFRS) โดยอาจพบอาการปัสสาวะผิดปกติและเยื่อเมือกมีสีแดง และในรายที่อาการรุนแรงจะทำให้เกิดเลือดออกที่ไต หรือไตวาย อาจเกิดอาการช็อกและเสียชีวิตได้อย่างรวดเร็ว

ควรติดต่อใครเมื่อสงสัยว่าเกิดโรคติดเชื้อไวรัสฮันตา

กรณีสัตว์ : สัตว์ไม่แสดงอาการป่วยจากเชื้อไวรัสฮันตา

กรณีคน : พบแพทย์ทันที

จะป้องกันสัตว์จากโรคติดเชื้อไวรัสฮันตาได้อย่างไร

สัตว์เลี้ยงและปศุสัตว์ไม่ป่วยจากการติดเชื้อไวรัสฮันตา อย่างไรก็ตามควรควบคุมสัตว์เลี้ยงที่เป็นสัตว์ฟันแทะให้ห่างไกลจากสัตว์ฟันแทะที่อาศัยอยู่ในป่า

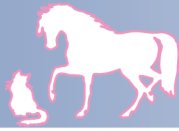
จะป้องกันตัวจากโรคติดเชื้อไวรัสฮันตาได้อย่างไร

ควรควบคุมและป้องกันสัตว์ฟันแทะภายในบริเวณบ้าน ปิดช่องว่างในบ้านหรือโรงรถไม่ให้เส้นทางให้สัตว์ฟันแทะสามารถเข้ามาได้ อาจใช้กับดักหรือเหยื่อกำจัดหนูในบริเวณบ้าน ควรเก็บอาหาร อาหารสัตว์ อาหารนกในภาชนะปิด ปิดถังขยะให้มิดชิด ควรตัดแต่งต้นไม้รอบบ้านเพื่อไม่ให้กลายเป็นที่อยู่ของสัตว์ฟันแทะ

ขณะทำความสะอาดบริเวณที่อาจเป็นที่อยู่ของสัตว์ฟันแทะ ควรใส่ถุงมือยาง ทำให้อากาศถ่ายเทสะดวก ราดพื้นด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อ ไม่กวาดพื้นหรือทำให้ฝุ่นกระจาย หากจำเป็นควรสวมผ้าปิดจมูกและปากขณะทำความสะอาด

อ่านข้อมูลเพิ่มเติม

CFSPH Technical Fact Sheets.. Hantavirus at <http://www.cfsphe.iastate.edu/DiseaseInfo/default.htm>
CDC website. Hantaviruses at <http://www.cdc.gov/ncidod/diseases/hanta/hps/index.htm>

โรคติดเชื้อไวรัสเฮนดรา (Hendra)

โรคติดเชื้อไวรัสเฮนดราคืออะไร มีสาเหตุจากอะไร

โรคติดเชื้อไวรัสเฮนดราเป็นโรคที่รุนแรงในคนและสัตว์แต่พบได้ไม่บ่อยนัก เชื้อไวรัสเฮนดราทำให้เกิดการติดเชื้อในระบบทางเดินหายใจของสัตว์โดยเฉพาะม้า อาการที่พบ ได้แก่ มีไข้ ชีพหายใจลำบาก และตาย ชื่อของเชื้อไวรัสชนิดนี้มาจากชื่อเมืองในประเทศออสเตรเลียที่มีรายงานการพบเชื้อเป็นครั้งแรก

สัตว์ชนิดใดเป็นโรคติดเชื้อไวรัสเฮนดราได้บ้าง

ม้าและค้างคาวกินผลไม้เป็นสัตว์สองชนิดที่ติดเชื้อไวรัสเฮนดราตามธรรมชาติ ส่วนแมวและหนูตะเภาสามารถติดเชื้อได้จากการทดลองในห้องปฏิบัติการ แต่สุนัข หนู กระต่าย ไก่จะไม่ใช่โรคหลังได้รับเชื้อ

สัตว์ติดโรคติดเชื้อไวรัสเฮนดราได้อย่างไร

ไม่ทราบแน่ชัดว่าสัตว์ติดเชื้อไวรัสเฮนดราได้อย่างไร แต่เชื่อว่าม้าติดเชื้อจากการกินอาหารที่ปนเปื้อนปัสสาวะของสัตว์ที่ติดเชื้อซึ่งส่วนใหญ่คือ ค้างคาวกินผลไม้ เชื้อไวรัสสามารถติดต่อผ่านการสัมผัสใกล้ชิดกับสัตว์ที่ติดเชื้อ

โรคติดเชื้อไวรัสเฮนดรา มีผลต่อสัตว์อย่างไร

ค้างคาวกินผลไม้เป็นพาหะของเชื้อไวรัสเฮนดราแต่จะไม่แสดงอาการป่วย

อาการที่พบในม้าได้แก่ มีไข้ กินอาหารไม่ได้ ชีพหายใจลำบาก ควบคุมการทรงตัวไม่ได้ กระวนกระวาย อาจมีอาการหายใจลำบาก ม้าอาจตายได้หลังจากเริ่มแสดงอาการแล้ว 1-3 วัน

คนติดโรคติดเชื้อไวรัสเฮนดราได้หรือไม่

คนติดเชื้อไวรัสเฮนดราได้ มีรายงานการติดเชื้อไวรัสเฮนดราในคนที่ทำงานใกล้ชิดกับม้าที่ป่วย

อาการในคนมีลักษณะคล้ายเป็นไข้หวัด คือ มีไข้ ปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ มีอาการทางระบบหายใจ เช่น ไอ เจ็บคอ พบผู้ป่วยหนึ่งรายที่มีการติดเชื้อเข้าสู่สมองและเสียชีวิตหลังจากติดเชื้อแล้วหนึ่งปี

ควรติดต่อใครเมื่อสงสัยว่าเกิดโรคติดเชื้อไวรัสเฮนดรา

กรณีสัตว์ : แจ้งสัตวแพทย์ทันที

กรณีคน : พบแพทย์ทันที

จะป้องกันสัตว์จากโรคติดเชื้อไวรัสเฮนดราได้อย่างไร

ปัจจุบันมีการพบไวรัสเฮนดราในประเทศออสเตรเลียเท่านั้น เนื่องจากความรู้เกี่ยวกับโรคนี้ยังมีค่อนข้างจำกัด แนวทางการป้องกันโรคในสัตว์จึงกำหนดได้ค่อนข้างยาก วิธีการป้องกันที่ดีที่สุดขณะนี้คือ การแยกสัตว์ป่วยออกจากฝูง และป้องกันค้างคาวกินผลไม้ไม่ให้นำเชื้อไวรัสมาปนเปื้อนในอาหารม้า

จะป้องกันตัวจากโรคติดเชื้อไวรัสเฮนดราได้อย่างไร

จากรายงานผู้ป่วยที่ติดเชื้อไวรัสเฮนดรา พบว่าคนที่ติดเชื้อเกิดจากการสัมผัสใกล้ชิดอย่างมากกับม้าที่ป่วย เมื่อต้องทำงานกับม้าป่วยควรมีมาตรการป้องกันการติดเชื้อ เช่น การสวมถุงมือยาง ล้างมือบ่อยๆ และหลีกเลี่ยงการสัมผัสกับสิ่งคัดหลั่งต่างๆ จากร่างกายของม้า เช่น เลือด น้ำลาย ปัสสาวะ และน้ำมูก

อ่านข้อมูลเพิ่มเติม

CFSPH Technical Fact Sheets. Hendra at <http://www.cfsph.iastate.edu/DiseasesInfo/default.htm>

CDC website. Hendra and Nipah viruses at <http://www.cdc.gov/ncidod/dvrd/spb/mnpages/dispages/nipah.htm>

โรคไข้หวัดใหญ่คืออะไร มีสาเหตุจากอะไร

โรคไข้หวัดใหญ่เป็นโรคที่เกิดจากไวรัสในคนและสัตว์หลายชนิด ส่วนใหญ่ทำให้มีไข้สูง และมีปัญหาในการหายใจ เชื้อไวรัสไข้หวัดใหญ่แบ่งออกได้เป็นสามกลุ่มคือ ไข้หวัดใหญ่ A B และ C ซึ่งเชื้อไข้หวัดใหญ่ชนิด A คือชนิดหลักที่มีผลต่อคนและสัตว์ เชื้อไข้หวัดใหญ่กลุ่ม A ยังแบ่งเป็นกลุ่มย่อยได้อีกหลายกลุ่ม ซึ่งส่วนใหญ่แต่ละกลุ่มย่อยทำให้เกิดโรคในสัตว์ชนิดใดชนิดหนึ่ง เช่น เฉพาะในสัตว์ปีก แต่ก็มีบางชนิดที่อาจทำให้เกิดโรคได้ในสัตว์มากกว่าหนึ่งชนิด เช่น คน สุนัข และคน

เชื้อไข้หวัดใหญ่ A สามารถเกิดการเปลี่ยนแปลงทางพันธุกรรมได้อย่างรวดเร็ว (anti-genetic shift) ซึ่งทำให้เชื้อสามารถติดต่อไปยังสัตว์ชนิดอื่นได้ง่ายขึ้น

สัตว์ชนิดใดเป็นโรคไข้หวัดใหญ่ได้บ้าง

นก สุนัข ม้า เพอร์เรต และแมวสามารถติดไวรัสไข้หวัดใหญ่ได้หลายสายพันธุ์ นกป่าโดยเฉพาะพวกนกน้ำ (เป็ด และห่าน) เป็นพาหะของไวรัสไข้หวัดนกตามธรรมชาติ และมักไม่แสดงอาการป่วย แต่เชื้อไวรัสไข้หวัดนกจะทำให้ไก่และไก่วงที่เลี้ยงป่วย

สัตว์ติดโรคไข้หวัดใหญ่ได้อย่างไร

ในสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม เชื้อไวรัสไข้หวัดใหญ่จะแพร่ผ่านทางอากาศจากการไอและจาม และติดต่อผ่านการสัมผัสโดยตรงกับสิ่งคัดหลั่งหลังจากจามหรือสิ่งของต่างๆ ที่ปนเปื้อนเชื้อไวรัส

ในสัตว์ปีก เชื้อไวรัสจะถูกปล่อยออกมาจากอุจจาระ น้ำลาย และสิ่งคัดหลั่งหลังจากจามของสัตว์ปีก การติดเชื้อไข้หวัดนกส่วนใหญ่เกิดจากการรับเชื้อจากอุจจาระสัตว์ปีกเข้าทางปาก (fecal-oral transmission)

โรคไข้หวัดใหญ่มีผลต่อสัตว์อย่างไร

ในสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม อาการที่พบบ่อยที่สุดคือ มีไข้ ไอ น้ำมูกไหล หายใจลำบาก ในรายที่เป็นรุนแรงอาจตายได้

นกน้ำที่ติดเชื้อมักไม่แสดงอาการป่วย ในขณะที่ไก่ และไก่วงจะแสดงอาการของโรคที่พบบ่อยคือ มีอาการทางระบบหายใจ ไช่ลด ท้องเสีย

คนติดโรคไข้หวัดใหญ่ได้หรือไม่

แม้ว่าเชื้อไวรัสไข้หวัดใหญ่บางชนิดจะทำให้เกิดโรคได้ในสัตว์ชนิดใดชนิดหนึ่งเท่านั้น แต่คนสามารถติดเชื้อไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ที่พบในสุนัขและนกได้

ปกติคนได้รับเชื้อไวรัสทางอากาศและจากการสัมผัสโดยตรงกับสิ่งคัดหลั่งหลังจากจาม หรือการสัมผัสสิ่งต่างๆ ที่ปนเปื้อนเชื้อไวรัส อาการป่วยที่พบได้แก่ มีไข้ ปวดหัว ปวดกล้ามเนื้อ จาม น้ำมูกไหล เจ็บคอ ไอ มีน้ำมูก และง่วงซึม

ในคน เชื้อไข้หวัดนกอาจทำให้เกิดอาการไม่รุนแรง เช่น เยื่อตาอักเสบ แต่ในบางรายที่ติดเชื้อชนิดรุนแรงสามารถทำให้เกิดปัญหาอย่างรุนแรงในระบบหายใจและทำให้เสียชีวิตได้

ควรติดต่อใครเมื่อสงสัยว่าเกิดโรคไข้หวัดใหญ่

กรณีสัตว์ : แจ้งสัตวแพทย์ทันที

กรณีคน : พบแพทย์ทันที

จะป้องกันสัตว์จากโรคไข้หวัดใหญ่ได้อย่างไร

มีวัคซีนเพื่อป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ในสุนัขและม้า ถ้าพบสัตว์ติดโรคไข้หวัดใหญ่ควรติดต่อสัตวแพทย์ การดูแลอย่างเหมาะสมอาจช่วยให้สัตว์มีการฟื้นตัวได้ดีและลดการติดเชื้อแทรกซ้อน

จะป้องกันตัวจากโรคไข้หวัดใหญ่ได้อย่างไร

วิธีการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ในคนที่ดีที่สุดคือ การฉีดวัคซีนสำหรับไข้หวัดใหญ่ในแต่ละปี นอกจากนี้สิ่งที่สำคัญคือการดูแลสุขภาพอนามัย ปิดปากและจามเวลาจาม ล้างมือบ่อยๆ หลีกเลี่ยงการอยู่ใกล้ชิดกับผู้ป่วย ควรสวมใส่เสื้อผ้า ถุงมือ ผ้าปิดปากและจามเพื่อป้องกันเมื่อต้องทำงานกับสุนัขหรือนกที่อาจติดเชื้อไวรัสไข้หวัดใหญ่

อ่านข้อมูลเพิ่มเติม

CFSPPH Technical Fact Sheets. Influenza at <http://www.cfspph.iastate.edu/DiseaseInfo/default.htm>
CDC website. Influenza at <http://www.cdc.gov/flu>

โรคสมองอักเสบญี่ปุ่น (Japanese Encephalitis)

โรคสมองอักเสบญี่ปุ่นคืออะไร มีสาเหตุจากอะไร

โรคสมองอักเสบญี่ปุ่นเป็นโรคไวรัสที่มีความรุนแรงในสัตว์และคน สามารถติดต่อผ่านโดยยุง อาการป่วยพบตั้งแต่มีอาการเล็กน้อย คือ มีไข้ อ่อนแรง จนถึงการศึกษาเชื่อในสมองชั้นรุนแรง ทำให้เกิดสมองอักเสบ และทำให้เกิดปัญหาทางระบบสืบพันธุ์ในสุกร

แต่เดิมพบโรคไวรัสสมองอักเสบญี่ปุ่นในเขตตอนของทวีปเอเชีย ต่อมา มีการแพร่กระจายไปยังบางส่วนของอินโดนีเซีย ออสเตรเลียตอนเหนือ ปาปัวนิวกินี และปากีสถาน ไวรัสสามารถก่อโรคได้ทั้งในมนุษย์และสัตว์

สัตว์ชนิดใดเป็นโรคสมองอักเสบญี่ปุ่นได้บ้าง

เชื้อไวรัสสมองอักเสบญี่ปุ่นสามารถทำให้เกิดโรคได้ในม้า ลา และสุกร สัตว์ชนิดอื่นๆ เช่น โค แกะ แพะ สุนัข แมว สัตว์ป่า สัตว์เลี้ยงคลาน สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ และนก ติดเชื้อได้แต่ยังไม่แสดงอาการป่วย

สัตว์ติดโรคสมองอักเสบญี่ปุ่นได้อย่างไร

โรคไวรัสสมองอักเสบญี่ปุ่นสามารถติดต่อได้จากการถูกยุงที่มีเชื้อไวรัสกัด ในสัตว์บางชนิดที่ติดเชื้อ โดยเฉพาะสุกร และนก สามารถพบเชื้อไวรัสได้เป็นจำนวนมากในกระแสเลือด และเป็นแหล่งเชื้อไวรัสที่สำคัญสำหรับยุง

โรคสมองอักเสบญี่ปุ่นมีผลต่อสัตว์อย่างไร

ม้ามักไม่แสดงอาการของโรค และพบส่วนน้อยที่จะมีการติดเชื้อไวรัสในสมองทำให้เกิดภาวะสมองอักเสบ มีไข้ เดินไม่ได้ ไม่รู้สึกตัว กัดฟัน โดยจะแสดงอาการหลังจากได้รับเชื้อไวรัสประมาณ 8-10 วัน

ในสุกรอาจพบความผิดปกติของของระบบสืบพันธุ์ เช่น ลูกสุกรตายแรกคลอด แท้ง มัมมี่ และผสมไม่ติด ลูกสุกรที่เกิดมีอาการสั่นและชัก ระยะเวลาที่สุกรแสดงอาการหลังจากได้รับเชื้อนั้นยังไม่ทราบแน่ชัด

สัตว์หลายชนิดที่ติดเชื้อไวรัสสมองอักเสบญี่ปุ่น เช่น โค สุนัข แมว นก มักไม่แสดงอาการป่วย

คนติดโรคสมองอักเสบญี่ปุ่นได้หรือไม่

คนสามารถติดโรคได้จากการถูกยุงที่มีเชื้อไวรัสโรคสมองอักเสบญี่ปุ่นกัด แต่ไวรัสไม่สามารถติดต่อจากคนหรือสัตว์ได้โดยตรง

คนส่วนใหญ่ที่ติดโรคสมองอักเสบญี่ปุ่นมักไม่แสดงอาการหรือแสดงอาการน้อยมาก อาการที่พบเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วหลังติดเชื้อ เช่น มีไข้สูง ปวดหัว สมองอักเสบ คอแข็ง ทำให้ไม่สามารถควบคุมการทรงตัวได้ สั่นหรือชัก โดยเฉพาะในเด็กทารก เป็นอัมพาตและหมดสติ การติดเชื้อมักทำให้เกิดอาการที่รุนแรงได้ในเด็กทารกและคนชรา

ควรติดต่อใครเมื่อสงสัยว่าเกิดโรคสมองอักเสบญี่ปุ่น

กรณีสัตว์ : แจ้งสัตวแพทย์

กรณีคน : พบแพทย์

จะป้องกันสัตว์จากโรคสมองอักเสบญี่ปุ่นได้อย่างไร

ควรมีการควบคุมยุงที่เป็นพาหะเพื่อลดการแพร่ระบาดของโรคสมองอักเสบญี่ปุ่น มีการใช้วัคซีนป้องกันโรคในสุกร ในบางประเทศ เช่น ญี่ปุ่นและไต้หวัน

จะป้องกันตัวจากโรคสมองอักเสบญี่ปุ่นได้อย่างไร

การป้องกันตัวไม่ให้ยุงกัดเป็นสิ่งสำคัญ ไม่ควรออกนอกบ้านในช่วงหัวค่ำเพราะเป็นช่วงที่ยุงออกหากิน และควรสวมใส่เสื้อผ้าที่ป้องกันยุงกัดได้เมื่อออกนอกบ้าน หรือใช้ยากันยุง

อ่านข้อมูลเพิ่มเติม

CFSPH Technical Fact Sheets. Japanese Encephalitis at <http://www.cfsph.iastate.edu/DiseaseInfo/default.htm>

CDC website. Japanese Encephalitis. <http://www.cdc.gov/ncidod/dvbid/jencephalitis/index.htm>

โรคฝีดาษลิงคืออะไร มีสาเหตุจากอะไร

โรคฝีดาษลิงเป็นโรคที่เกิดจากเชื้อไวรัส พบครั้งแรกในลิงทดลองในปีพ.ศ. 2501 โรคนี้พบมากในแอฟริกากลางและตะวันตก สัตว์หลายชนิด รวมทั้งคนสามารถติดเชื้อนี้ได้ ในปีพ.ศ. 2546 ได้เกิดการระบาดของโรคนี้ในคนที่ติดเชื้อจาก prairie dog ในสหรัฐอเมริกา เชื้อไวรัสฝีดาษลิงเป็นเชื้อไวรัสสายพันธุ์ที่ใกล้เคียงกับเชื้อไวรัสที่ทำให้เกิดโรคฝีดาษในคนและฝีดาษวัว

สัตว์ชนิดใดเป็นโรคฝีดาษลิงได้บ้าง

สัตว์ตระกูลลิง ได้แก่ ลิงโลกใหม่ ลิงโลกเก่า ลิงไม่มีหาง และสัตว์ฟันแทะหลายชนิด (หนู กระรอก prairie dog) กระต่ายสามารถติดเชื้อนี้ได้ ปัจจุบันยังไม่ทราบแน่ชัดว่ามีสัตว์ชนิดใดอีกบ้างที่สามารถติดโรคนี้ได้ สัตว์ป่าและสัตว์เลี้ยงหลายชนิดอาจสามารถติดเชื้อได้เช่นกัน

สัตว์ติดโรคฝีดาษลิงได้อย่างไร

โรคฝีดาษลิงติดต่อโดยการสัมผัสโดยตรงระหว่างสัตว์ที่ติดเชื้อมีกับสัตว์ปกติ โดยอาจสัมผัสกับรอยแผลบนผิวหนังหรืออาจติดได้ทางการหายใจ

โรคฝีดาษลิงมีผลต่อสัตว์อย่างไร

ในสัตว์ตระกูลลิง หลังได้รับเชื้อมักมีผื่นขึ้นอยู่ตามประมาณ 4-6 สัปดาห์ และจะพบตุ่มหนองขึ้นตามร่างกาย โดยบริเวณที่พบบ่อยที่สุดคือ ใบหน้า แขนขา ฝ่ามือ ฝ่าเท้า และหาง เชื้อนี้มักไม่ทำให้สัตว์ตายแต่อาจพบการตายได้บ้างในลิงแรกเกิด ลิงบางตัวอาจจะติดเชื้อโดยไม่แสดงอาการป่วยเลย

ในกระต่ายและสัตว์ฟันแทะรวมถึง prairie dog จะมีอาการเริ่มต้น คือ มีไข้ ตาแดง มีน้ำมูก ไอ ต่อมเหงื่อ บวม ช้ำ และไม่กินอาหาร หลังจากนั้นจะเริ่มมีผื่นและตุ่มหนองขึ้นตามตัว ร่วมกับมีขนร่วงเป็นหย่อมๆ ในสัตว์บางชนิดเชื้ออาจทำให้ปอดบวมและตายได้

คนติดโรคฝีดาษลิงได้หรือไม่

คนสามารถติดโรคนี้จากการสัมผัสโดยตรงกับเลือด ลิงค์ดหลัง หรือตุ่มหนองของสัตว์ที่ติดเชื้อ หรือจากการถูกสัตว์ที่มีเชื้อกัด การแพร่เชื้อจากคนสู่คนอาจเกิดขึ้นได้แต่มีโอกาสน้อยมาก ผู้ป่วยจะแสดงอาการของโรคหลังจากติดเชื้อแล้วประมาณ 12 วัน อาการป่วยได้แก่ มีไข้ หนาวสั่น ปวดหัว เจ็บคอ ต่อมเหงื่อโต ปวดกล้ามเนื้อ ปวดหลัง และอ่อนเพลีย จากนั้นประมาณ 1-3 วัน จะมีผื่นขึ้นบริเวณแขนขา และอาจจะเกิดบนหน้าและลำตัวได้ด้วย จากนั้นผื่นจะกลายเป็นตุ่มหนอง ในระยะสุดท้ายตุ่มหนองจะมีสะเก็ดคลุมแล้วหลุดออกมา อาการป่วยมักเป็นอยู่ประมาณ 2-4 สัปดาห์ ผู้ป่วยส่วนใหญ่จะหายจากโรคเองได้

ควรติดต่อใครเมื่อสงสัยว่าเกิดโรคฝีดาษลิง

กรณีสัตว์ : แจ้งสัตวแพทย์ทันที

กรณีคน : พบแพทย์ทันที

จะป้องกันสัตว์จากโรคฝีดาษลิงได้อย่างไร

สามารถใช้วัคซีนป้องกันฝีดาษในคนฉีดป้องกันโรคนี้ในสัตว์ตระกูลลิงได้ สำหรับสัตว์อื่น วิธีป้องกันที่ดีที่สุดคือ หลีกเลี่ยงการสัมผัสกับสัตว์หรือคนที่ติดเชื้อ และไม่นำสัตว์ป่ามาเลี้ยง โดยเฉพาะ prairie dog หรือหนูป่าชนิดต่างๆ

จะป้องกันตัวจากโรคฝีดาษลิงได้อย่างไร

หลีกเลี่ยงการสัมผัสสัตว์หรือคนที่ติดเชื้อ ถึงแม้วัคซีนฝีดาษคนจะสามารถลดความเสี่ยงในการติดเชื้อฝีดาษลิงได้ แต่การฉีดวัคซีนควรทำเฉพาะในคนที่ต้องทำงานที่เกี่ยวข้องกับการสอบสวนการระบาดของโรคฝีดาษลิงและคนที่ต้องทำงานอย่างใกล้ชิดกับคนหรือสัตว์ที่ติดเชื้อเท่านั้น และสามารถให้วัคซีนได้ภายหลังการได้รับเชื้อไม่เกิน 14 วัน

อ่านข้อมูลเพิ่มเติม

CFSPH Technical Fact Sheets. Monkeypox at <http://www.cfsph.iastate.edu/DiseaseInfo/default.htm>

CDC website. Monkeypox at <http://www.cdc.gov/ncidod/monkeypox/index.htm>

โรคนิวคาสเซิล (Newcastle Disease)

โรคนิวคาสเซิลคืออะไร มีสาเหตุจากอะไร

โรคนิวคาสเซิลเป็นโรคติดต่อที่เกิดจากเชื้อไวรัสในสัตว์ปีก เป็นโรคที่มีความสำคัญมากในสัตว์ปีกที่เลี้ยงเป็นอาหาร อากาของโรคมีตั้งแต่อ่อนจนถึงรุนแรง โรคที่ติดต่อได้ง่ายและทำให้เกิดอาการรุนแรงเรียกว่า Exotic Newcastle disease (END) ซึ่งทำให้มีสัตว์ปีกจำนวนมากตายอย่างเฉียบพลันโดยไม่แสดงอาการของโรค

สัตว์ชนิดใดเป็นโรคนิวคาสเซิลได้บ้าง

นกบ้านและนกป่าสามารถป่วยเป็นโรคนิวคาสเซิลได้ ไก่เป็นสัตว์ที่มีความไวต่อการเป็นโรคนิวคาสเซิลมาก ไก่วง เป็ด ห่าน นกแก้ว นกฟิราชและนกกระทา สามารถเป็นโรค END ได้เช่นกัน

สัตว์ติดโรคนิวคาสเซิลได้อย่างไร

โรคนิวคาสเซิลติดต่อได้โดยการสัมผัสกับอุจจาระ หรือสิ่งคัดหลั่งจากระบบทางเดินหายใจของสัตว์ปีกที่ติดเชื้อ เชื้อไวรัสมีชีวิตอยู่ในสิ่งแวดล้อมได้นาน เชื้อไวรัสจากนกที่ติดเชื้อไวรัสสามารถแพร่กระจายไปกับอุปกรณ์ต่างๆ เช่น รองเท้า เสื้อผ้า และอุปกรณ์การเลี้ยงสัตว์ได้

โรคนิวคาสเซิลมีผลต่อสัตว์อย่างไร

นกที่ติดเชื้อนิวคาสเซิลอาจไม่แสดงอาการของโรคเลย หรืออาจตายอย่างกะทันหันได้ นกที่ติดเชื้ออาจแสดงอาการ ไอ จาม มีน้ำมูก ชีมี และท้องเสีย ในไก่ไข่ จะออกไข่ลดลงอย่างรวดเร็วและเปลือกไข่บาง

อาการของโรคชนิดรุนแรง คือ เนื้อเยื่อบริเวณหัวบวม กล้ามเนื้อลั่น ปีกตก คอบิด เดินวน อัมพาต หรือตายอย่างเฉียบพลัน

คนติดโรคนิวคาสเซิลได้หรือไม่

ที่ผ่านมาพบคนติดเชื้อโรคนิวคาสเซิลน้อยมาก โดยปกติมักแสดงอาการแบบไม่รุนแรง คนที่สัมผัสกับเชื้อไวรัสโดยตรงจากสัตว์ปีกที่ติดเชื้อหรือคนจะมีอาการเยื่อตาขาวอักเสบ เนื้อเยื่อรอบตาบวมแดง คนเลี้ยงสัตว์ปีกและคนที่ทำงานในห้องปฏิบัติการจะมีความเสี่ยงสูงในการสัมผัสกับเชื้อไวรัสระหว่างการทำงาน อย่างไรก็ตามไม่เคยมีรายงานว่าคนติดโรคนิวคาสเซิลจากการบริโภคเนื้อสัตว์ปีก

ควรติดต่อใครเมื่อสงสัยว่าเกิดโรคนิวคาสเซิล

กรณีสัตว์ : ในกรณีที่สงสัย ให้แจ้งสัตวแพทย์ทันที

กรณีคน : พบแพทย์ พร้อมบอกประวัติการสัมผัสสัตว์ปีกที่เป็นโรคนิวคาสเซิล

จะป้องกันสัตว์จากโรคนิวคาสเซิลได้อย่างไร

ป้องกันไม่ให้สัตว์ปีกที่เลี้ยงสัมผัสกับสัตว์ปีกที่ติดเชื้อใช้มาตรการความปลอดภัยทางชีวภาพ คือ ทำความสะอาด และพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อภายในโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก และอุปกรณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

สัตว์ปีกที่นำเข้ามาใหม่หรือนำกลับเข้ามาเลี้ยงในฟาร์มอีกครั้ง ต้องแยกเลี้ยงอย่างน้อย 3 สัปดาห์ ก่อนนำกลับเข้าฝูง ปัจจุบันมีวัคซีนป้องกันโรคนิวคาสเซิลให้กับสัตว์ปีกได้ และมีการใช้เป็นประจำในฝูงสัตว์ปีกที่เลี้ยงเป็นอาหารซึ่งช่วยลดความรุนแรงของโรคได้แต่ไม่สามารถป้องกันการติดโรคได้อย่างสมบูรณ์

จะป้องกันตัวจากโรคนิวคาสเซิลได้อย่างไร

เมื่อต้องทำงานกับนกหรือเปิดไก่โดยเฉพาะกับสัตว์ป่วย ต้องสวมใส่อุปกรณ์ป้องกัน คือ ถุงมือ แว่นตา ล้างมือหลังจากที่สัมผัสกับนกหรือเปิดไก่ ต้องหลีกเลี่ยงการสัมผัสดวงตาของตนเองจนกว่าได้ล้างมือให้สะอาดแล้ว ผู้ที่ทำงานในห้องปฏิบัติการหรือเกี่ยวข้องกับการผลิตวัคซีนจะต้องมีมาตรการป้องกันตัวมากกว่าปกติ

อ่านข้อมูลเพิ่มเติม

CFSPPH Technical Fact Sheets. Newcastle Disease at <http://www.cfspph.iastate.edu/DiseaseInfo/>
USDA-APHIS-VS website. http://www.aphis.usda.gov/lpa/pubs/fsheet_faq_notice/fs_ahend.pdf

โรคสมองอักเสบนิปาห์ (Nipah)

โรคสมองอักเสบนิปาห์คืออะไร มีสาเหตุจากอะไร

โรคสมองอักเสบนิปาห์เป็นโรคจากเชื้อไวรัสที่มีรายงานเป็นครั้งแรกในปีพ.ศ. 2542 เชื้อไวรัสนิปาห์สามารถทำให้เกิดโรคทั้งในคนและสัตว์ โดยทำให้เกิดการติดเชื้ออย่างรุนแรงของระบบหายใจ สมองอักเสบและทำให้ตายได้ ที่ผ่านมามีรายงานการระบาดของโรคนี้ในประเทศมาเลเซีย สิงคโปร์ บังกลาเทศ และอินเดียเท่านั้น

สัตว์ชนิดใดเป็นโรคสมองอักเสบนิปาห์ได้บ้าง

สุกรเป็นสัตว์ที่สามารถติดเชื้อไวรัสนิปาห์ได้ง่ายที่สุด สัตว์ชนิดอื่นที่สามารถติดเชื้อได้ คือ สุนัข แพะ แมว ม้า และแกะ ตามธรรมชาติแล้วเชื้อไวรัสอยู่ในร่างกายของค้างคาวกินผลไม้ซึ่งไม่แสดงอาการป่วย

สัตว์ติดโรคสมองอักเสบนิปาห์ได้อย่างไร

สุกรสามารถติดเชื้อไวรัสนิปาห์ได้จากการสัมผัส หรือกินวัตถุที่ปนเปื้อนปัสสาวะ อุจจาระ หรือน้ำลายของค้างคาวที่เป็นพาหะ หรืออาจติดจากสุกรตัวอื่นโดยการสัมผัสหรือหายใจเอาเชื้อไวรัสเข้าไป สัตว์ชนิดอื่นอาจติดเชื้อได้จากการสัมผัสสุกรที่ติดเชื้อหรือวัตถุที่ปนเปื้อนเชื้อไวรัส

โรคสมองอักเสบนิปาห์มีผลต่อสัตว์อย่างไร

สุกรที่ติดเชื้อไวรัสนิปาห์จะมีอาการหายใจลำบากและหายใจเร็ว อ้าปากหายใจ และไออย่างแรงและมีเสียงดังซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของโรค ส่วนใหญ่มักมีไข้ เชื้ออาจมีผลต่อระบบประสาท ทำให้มีอาการตัวสั่น กล้ามเนื้อกระตุก กะพริบตาไม่ได้ และอาจตายทันที

คนติดโรคสมองอักเสบนิปาห์ได้หรือไม่

คนจะติดเชื้อไวรัสนิปาห์ได้จากการสัมผัสสุกรที่ติดเชื้ออย่างใกล้ชิด อาจไม่แสดงอาการหรืออาจมีอาการ อาการในระยะแรกคล้ายไข้หวัดใหญ่ คือ มีไข้ ปวดหัว ปวดกล้ามเนื้อ และจะมีอาการทางประสาทตามมา ได้แก่ วิงเวียนศีรษะ และ เดินโซเซ

ในช่วงปีพ.ศ.2541-2542 ได้เกิดการระบาดของโรคไวรัสนิปาห์ในประเทศมาเลเซีย โดยมีผู้เสียชีวิตถึง 40-50% ของผู้ที่ติดเชื้อ การระบาดครั้งล่าสุดในบังกลาเทศพบการติดต่อกันคนสู่คนหลังจากมีการสัมผัสกับผู้ติดเชื้ออย่างใกล้ชิด โดยคาดว่า การระบาดเริ่มจากการติดเชื้อในเด็กที่ไปรับประทานผลไม้ที่ปนเปื้อนน้ำลายและปัสสาวะของค้างคาวกินผลไม้

ควรติดต่อใครเมื่อสงสัยว่าเกิดโรคสมองอักเสบนิปาห์

กรณีสัตว์ : แจ้งสัตวแพทย์ทันที

กรณีคน : พบแพทย์ทันที

จะป้องกันสัตว์จากโรคสมองอักเสบนิปาห์ได้อย่างไร

ไวรัสนิปาห์เป็นไวรัสชนิดใหม่ที่ถูกค้นพบได้ไม่นานมานี้ จึงยังต้องมีการศึกษาเกี่ยวกับไวรัสชนิดนี้อีกมากในด้านระบาดวิทยาและการป้องกัน การป้องกันที่ดีที่สุดขณะนี้คือ การป้องกันไม่ให้สุกรสัมผัสโดยตรงกับค้างคาวกินผลไม้ และป้องกันไม่ให้สัตว์อื่นสัมผัสกับสุกรที่ติดเชื้อแล้ว

จะป้องกันตัวจากโรคสมองอักเสบนิปาห์ได้อย่างไร

วิธีป้องกันที่ดีที่สุดคือ หลีกเลี่ยงการสัมผัสสัตว์ที่ติดเชื้อไวรัสนิปาห์ และหลีกเลี่ยงการรับประทานผลไม้ที่อาจปนเปื้อนน้ำลายหรือปัสสาวะของค้างคาวกินผลไม้

อ่านข้อมูลเพิ่มเติม

CFSPH Technical Fact Sheets. Nipah at <http://www.cfsph.iastate.edu/DiseaseInfo/default.htm>

CDC website. Nipah Virus Disease at <http://www.cdc.gov/ncidod/dvrd/spb/mnpages/dispages/nipah.htm>

โรคพิษสุนัขบ้า (Rabies)

โรคพิษสุนัขบ้าคืออะไร มีสาเหตุจากอะไร

โรคพิษสุนัขบ้าเป็นโรคติดเชื้อไวรัสที่มีความรุนแรงมากในสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทุกชนิดรวมถึงคนด้วย การติดเชื้อทำให้ระบบประสาทถูกทำลายและตายได้ โรคพิษสุนัขบ้าสามารถพบได้ทั่วโลก ในประเทศไทยปัจจุบันยังพบการติดเชื้อในสุนัข แมว และมนุษย์ได้ทุกปี โดยพบว่าสุนัขและแมวที่ติดเชื้อเป็นพาหะนำโรคสู่คนที่สำคัญในประเทศในแถบภูมิภาคเอเชีย

สัตว์ชนิดใดเป็นโรคพิษสุนัขบ้าได้บ้าง

สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทุกชนิดสามารถติดเชื้อโรคพิษสุนัขบ้าได้ ในสหรัฐอเมริกาพบว่าสัตว์ป่า เช่น แรคคูน สกังก์ สุนัขจิ้งจอก และสุนัขโคโยตี้ เป็นตัวอมโรคหลักของเชื้อไวรัส สัตว์เลี้ยงที่มีรายงานว่าเป็นโรคพิษสุนัขบ้าได้แก่ สุนัข แมว โค กระบือ ม้า แต่สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทุกชนิดสามารถเป็นโรคพิษสุนัขบ้าได้ถ้ามีการสัมผัสกับเชื้อไวรัส นอกจากนี้มีรายงานว่าค้างคาวเป็นตัวอมโรคที่สำคัญของโรคพิษสุนัขบ้าได้ด้วย

สัตว์ติดโรคพิษสุนัขบ้าได้อย่างไร

โรคพิษสุนัขบ้าติดต่อได้โดยตรงจากการถูกสัตว์ที่ติดเชื้อกัด ทำให้ได้รับเชื้อไวรัสที่อยู่ในน้ำลายของสัตว์ที่ติดเชื้อ นอกจากนี้มีรายงานการติดเชื้อไวรัสระหว่างสัตว์โดยการกินนมที่ไม่พาสเจอร์ไรส์เชื้อไวรัสนี้จะไม่แพร่กระจายผ่านทางเลือด ปัสสาวะหรืออุจจาระ

โรคพิษสุนัขบ้ามีผลต่อสัตว์อย่างไร

เชื้อไวรัสโรคพิษสุนัขบ้าทำอันตรายต่อสมองของสัตว์ อาการของโรคพิษสุนัขบ้าจะทำให้พฤติกรรมของสัตว์ที่ติดเชื้อเปลี่ยนแปลง อาจดุร้าย ไม่เป็นมิตร หรือหวาดกลัว อาการอื่นๆ ได้แก่ กระวนกระวาย อัมพาตของขา กลืนลำบาก น้ำลายไหล เสียงเปลี่ยน ตอบสนองต่อการกระตุ้นของเสียงหรือแสงมากกว่า สัตว์มักตายภายหลังมีเชื้อออกมาในน้ำลาย 7-10 วัน

คนติดโรคพิษสุนัขบ้าได้หรือไม่

คนสามารถติดโรคพิษสุนัขบ้าได้จากการถูกสัตว์ที่มีเชื้อกัด การติดเชื้อไวรัสทางอื่นอาจเกิดได้ จากการสัมผัสสมอง หรือน้ำไขสันหลังของสัตว์ที่ติดเชื้อ หรือหายใจเอาเชื้อไวรัสจากเนื้อเยื่อที่ติดเชื้อเข้าไป นอกจากนี้มีรายงานการติดเชื้อจากการปลูกถ่ายอวัยวะในผู้ป่วยจำนวนไม่มากนัก

ผู้ที่ได้รับเชื้อส่วนมากจะไม่แสดงอาการของโรคพิษสุนัขบ้าจนกระทั่ง 1-3 เดือนหลังจากได้รับเชื้อ อาการแรกเริ่มคือ มีไข้ ปวดหัว คันบริเวณที่ถูกกัด ลับสัน และพฤติกรรมผิดปกติ คนที่ติดเชื้อจะไวต่อแสงและเสียงมากกว่าปกติ และกลืนลำบาก เมื่อเริ่มแสดงอาการออกมาแล้วโอกาสหายจากโรคนี้น้อยมาก และผู้ป่วยมักตายภายใน 2-10 วัน ถ้าได้รับการรักษาก่อนแสดงอาการ จะได้ผลดีมากและสามารถรักษาชีวิตไว้ได้

ควรติดต่อใครเมื่อสงสัยว่าเกิดโรคพิษสุนัขบ้า

กรณีสัตว์ : แจ้งสัตวแพทย์ทันที

กรณีคน : พบแพทย์ทันที

จะป้องกันสัตว์จากโรคพิษสุนัขบ้าได้อย่างไร

การป้องกันโรคเป็นวิธีที่ดีที่สุด สัตว์ควรได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า และหลีกเลี่ยงให้ห่างจากสัตว์ป่า สัตว์เลี้ยง เช่น สุนัข แมว และเฟอร์เร็ตที่กัดคนแต่ไม่แสดงอาการของโรคพิษสุนัขบ้าควรต้องกักไว้สังเกตอาการภายใต้การดูแลของสัตวแพทย์อย่างน้อย 10 วัน หากสัตว์แสดงอาการของโรคพิษสุนัขบ้าในช่วงนี้ ต้องทำการุณยฆาตและส่งตัวอย่างเพื่อตรวจชันสูตรโรคต่อไป

จะป้องกันตัวจากโรคพิษสุนัขบ้าได้อย่างไร

ไม่สัมผัส จับ หรือให้อาหารสัตว์ป่า หลีกเลี่ยงการเข้าใกล้สัตว์ที่มีพฤติกรรมผิดปกติ (เช่น สัตว์หากินตอนกลางวัน ออกมาในช่วงกลางวัน หรือสัตว์ป่าแสดงท่าทางเป็นมิตรมากกว่าปกติ) ไม่หยิบจับค้างคาวที่ตกอยู่บนพื้น ถ้าถูกสัตว์กัด ต้องล้างทำความสะอาดแผลด้วยน้ำและสบู่ ถ้าถูกสัตว์ที่สงสัยว่าเป็นโรคพิษสุนัขบ้ากัดต้องรีบไปพบแพทย์ทันทีเพื่อรับการรักษาหลังการติดเชื้อ

อ่านข้อมูลเพิ่มเติม

CFSPH Technical Fact Sheets. Rabies at <http://www.cfsph.iastate.edu/DiseaseInfo/>
CDC website. Rabies at http://www.cdc.gov/ncidod/diseases/submenus/sub__rabies.htm

โรคไข้สมองอักเสบจากเชื้อไวรัสเวสต์ไนล์ (West Nile Fever)

โรคไข้สมองอักเสบจากเชื้อไวรัสเวสต์ไนล์คืออะไร มีสาเหตุจากอะไร

โรคไข้สมองอักเสบจากเชื้อไวรัสเวสต์ไนล์เกิดจากเชื้อไวรัสเวสต์ไนล์ ซึ่งทำให้สมองและเยื่อหุ้มสมองอักเสบ

สัตว์ชนิดใดเป็นโรคไข้สมองอักเสบจากเชื้อไวรัสเวสต์ไนล์ได้บ้าง

โดยทั่วไปเชื้อไวรัสเวสต์ไนล์ทำให้เกิดโรคในนก แต่สามารถติดต่อไปยังค้างคาว ม้า แมว สุนัข สกิ้งค์ กระรอก กระต่าย จระเข้ และคนได้เช่นกัน

สัตว์ติดโรคไข้สมองอักเสบจากเชื้อไวรัสเวสต์ไนล์ ได้อย่างไร

เชื้อไวรัสสามารถติดต่อได้โดยมียุงเป็นพาหะ ยุงได้รับเชื้อจากการกินเลือดนกที่มีเชื้อไวรัสอยู่ในร่างกาย จากนั้นยุงที่มีเชื้อไวรัสจะสามารถแพร่เชื้อไปยังคนและสัตว์อื่นที่ถูกยุงกัดได้ แต่อาจจะไม่ทำให้คนหรือสัตว์ที่ถูกยุงกัดติดเชื่อทุกครั้ง

โรคไข้สมองอักเสบจากเชื้อไวรัสเวสต์ไนล์มีผลต่อสัตว์อย่างไร

สัตว์ส่วนใหญ่ที่ติดเชื้อไวรัสเวสต์ไนล์จะไม่แสดงอาการป่วย ม้าที่ติดเชื่ออาจเกิดสมองอักเสบ และแสดงอาการ เช่น ไม่มีแรง อ่อนแอ เดินโซเซ เป็นอัมพาต และตายได้ สัตว์ส่วนใหญ่ไม่มีไข้ เชื้ออาจทำให้คนตายได้ สุนัขที่ติดเชื่อมักไม่แสดงอาการป่วย

คนติดโรคไข้สมองอักเสบจากเชื้อไวรัสเวสต์ไนล์ได้หรือไม่

คนติดเชื่อได้จากการถูกยุงที่เป็นพาหะกัด พบว่ามีบางรายที่ติดเชื่อจากการถ่ายเลือด ปลุกถ่ายอวัยวะ การให้นม ลูกและจากแม่สู่ลูกในช่วงตั้งครรภ์ คนส่วนใหญ่ที่ติดเชื่อ (ประมาณ 80 %) จะไม่แสดงอาการป่วย หรือจะมีอาการแบบไม่รุนแรง เช่น มีไข้ ปวดหัว ปวดตามร่างกาย คลื่นไส้ อาเจียน อาการเหล่านี้จะค่อยๆ ดีขึ้นเองโดยไม่ต้องได้รับการรักษา แต่ในบางครั้ง (น้อยกว่า 1%) และในผู้สูงอายุ อาจแสดงอาการไข้มัน ปวดหัวอย่างรุนแรง คอแข็ง มึนงง ตัวสั่น หมดสติ สูญเสียการมองเห็น และเป็นอัมพาต

ควรติดต่อใครเมื่อสงสัยว่าเกิดโรคไข้สมองอักเสบจากเชื้อไวรัสเวสต์ไนล์

กรณีสัตว์ : แจ้งสัตวแพทย์

กรณีคน : พบแพทย์ทันที หากมีอาการของโรค

จะป้องกันสัตว์จากโรคไข้สมองอักเสบจากเชื้อไวรัสเวสต์ไนล์ได้อย่างไร

วิธีป้องกันเวสต์ไนล์ไวรัสที่ดีที่สุดคือ การป้องกันการถูกยุงกัด เก็บมั่วไว้ในโรงเรือนช่วงเช้าตรู่ และตอนเย็น เพื่อไม่ให้ถูกยุงกัด และกำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ยุง หลีกเลี่ยงการเปิดไฟหรือใช้แสงภายในคอกให้น้อยที่สุดในช่วงเย็น และกลางคืน หรือเปิดหลอดไฟให้แสงสว่างไว้นอกคอกเพื่อล่อยุงให้อยู่ห่างจากตัวม้า อาจใช้ยาพ่นกันยุง แต่ควรอ่านและปฏิบัติตามข้อควรระวังก่อนใช้ มีวัคซีนสำหรับใช้ป้องกันโรคในม้า

จะป้องกันตัวจากโรคไข้สมองอักเสบจากเชื้อไวรัสเวสต์ไนล์ได้อย่างไร

วิธีที่ดีที่สุดคือป้องกันตัวไม่ให้ถูกยุงกัด ไม่ออกไปข้างนอกในช่วงเวลาที่ยุงหากิน ทายากันยุงถ้าจำเป็นต้องอยู่นอกบ้าน ควรติดมุ้งลวดตามประตูหน้าต่างเพื่อกันไม่ให้ยุงเข้าบ้าน ทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุง เหน้าในภาชนะที่มีน้ำขังทิ้ง เปลี่ยนน้ำในถาดน้ำของสัตว์เลี้ยงหรืออ่างน้ำสำหรับนกบ่อยๆ ปัจจุบันยังไม่มียาวัคซีนป้องกันโรคไวรัสเวสต์ไนล์สำหรับคน

อ่านข้อมูลเพิ่มเติม

CFSPh Technical Fact Sheets. West Nile Encephalitis at <http://www.cfsph.iastate.edu/DiseaseInfo/>

University of Nebraska. West Nile Virus Guidelines for Horse Owners at <http://ianrpubs.unl.edu/animaldisease/nf542.htm>

CDC website. West Nile Virus at <http://www.cdc.gov/ncidod/dvbid/westnile/index.htm>

โรคคริปโตคอกโคสิส (Cryptococcosis)

โรคคริปโตคอกโคสิสคืออะไร มีสาเหตุจากอะไร

โรคคริปโตคอกโคสิสเป็นโรคที่เกิดจากเชื้อรา *Cryptococcus neoformans* พบได้ทั่วโลก ส่วนใหญ่เชื่อเป็นอันตรายต่อแมวและคนที่มีระบบภูมิคุ้มกันอ่อนแอ การติดเชื้อก่อให้เกิดอาการแตกต่างกันขึ้นอยู่กับอวัยวะที่เกี่ยวข้อง

สัตว์ชนิดใดเป็นโรคคริปโตคอกโคสิสได้บ้าง

ส่วนใหญ่จะพบโรคนี้ในแมว แต่มีรายงานการพบโรคพบในโค สุนัข เพอร์เร็ต หนูตะเภา ม้า แกะ แพะ สุกร ลามะ และสัตว์ชนิดอื่นด้วย

เชื้อราชนิดนี้สามารถพบได้ในอุจจาระของนกโดยเฉพาะนกพิราบ และยังพบในนกคานารี นกหงษ์หยก นกแก้ว นกกระตั้ว นกแขกเต้า ไก่ นกกระจอก นกเอี้ยง นกเขา นกเหล่านี้มีเชื้อราในร่างกายแต่จะไม่แสดงอาการป่วย

สัตว์ติดโรคคริปโตคอกโคสิสได้อย่างไร

สัตว์สามารถติดโรคนี้ได้จากการสัมผัสกับเชื้อราในสิ่งแวดล้อม เชื้อราคริปโตคอกคัสพบได้ทั่วไปในดิน หรืออยู่ในอุจจาระของนกพิราบ การติดต่อส่วนใหญ่เกิดจากการหายใจเอาเชื้อเข้าไป

โรคคริปโตคอกโคสิสมีผลต่อสัตว์อย่างไร

อาการป่วยในสัตว์แตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับอวัยวะที่ติดเชื้อ เชื้ออาจทำให้เกิดโรคทางระบบทางเดินหายใจ ผิวหนัง หรือการติดเชื้อที่สมองหรือตา

อาการที่พบในสัตว์เช่น จาม กรน มีสิ่งคัดหลั่งจากจมูก มีความผิดปกติที่ตา พฤติกรรมเปลี่ยนแปลง ซึม ควบคุมการทรงตัวไม่ได้ ชัก มีปัญหาในการเดิน และอาจเกิดเต้านมอักเสบในโคและแพะ

คนติดโรคคริปโตคอกโคสิสได้หรือไม่

ส่วนใหญ่แล้วคนที่ติดโรคนี้คือผู้ที่มีภูมิคุ้มกันต่ำ การติดเชื้อมักเกิดจากการหายใจเอาดินที่มีเชื้อเข้าไป ไม่ใช่ได้รับเชื้อจากสัตว์โดยตรง เชื้อมักทำให้เกิดการติดเชื้อที่ปอดและสมอง อาการที่พบเช่น มีไข้ ไอเป็นเลือด เจ็บหน้าอก มีปัญหาด้านการมองเห็น มึนงง หากมีการติดเชื้อที่สมองอาจมีอาการสับสนและพฤติกรรมเปลี่ยนแปลง

ควรติดต่อใครเมื่อสงสัยว่าเกิดโรคคริปโตคอกโคสิส

กรณีสัตว์ : พบสัตวแพทย์

กรณีคน : พบแพทย์

จะป้องกันสัตว์จากโรคคริปโตคอกโคสิสได้อย่างไร

การป้องกันจากโรคนี้ทำได้ยากเนื่องจากมักพบเชื้อปนเปื้อนอยู่ในสิ่งแวดล้อม จึงควรหลีกเลี่ยงและควบคุมไม่ให้มีอุจจาระของนกโดยเฉพาะนกพิราบตกค้างอยู่ในสิ่งแวดล้อม

จะป้องกันตัวจากโรคคริปโตคอกโคสิสได้อย่างไร

ยังไม่มีรายงานการติดต่อจากสัตว์สู่คนโดยตรง คนที่มีระบบภูมิคุ้มกันต่ำควรระวังโอกาสที่จะได้รับเชื้อจากสิ่งแวดล้อมที่ปนเปื้อนเชื้อ

ควรมีการป้องกันตัวเช่นสวมใส่ผ้าปิดปากเวลาทำความสะอาดอาคารเก่าหรือโรงนาเนื่องจากอาจเป็นบริเวณที่มีอุจจาระนกปนเปื้อน ควรล้างมือให้สะอาดหลังจากทำความสะอาดบริเวณเหล่านี้

อ่านข้อมูลเพิ่มเติม

CFSPH Technical Fact Sheets. Cryptococcosis at <http://www.cfsph.iastate.edu/DiseaseInfo/>

CDC. Cryptococcosis at http://www.cdc.gov/ncidod/dbmd/diseaseinfo/cryptococcosis__t.htm

พยาธิปากขอคืออะไรและทำให้เกิดโรคอะไร

พยาธิปากขอเป็นพยาธิที่ก่อให้เกิดโรคท้องร่วงในคนและสัตว์ พยาธิใช้ตะขอบริเวณปากช่วยในการเกาะและทำให้ผนังหลอดเลือดที่ผนังลำไส้ของคนและสัตว์เสียหาย คนที่มีพยาธิปากขออาจมีอาการทางผิวหนังที่เรียกว่า โรคตัวอ่อนพยาธิปากขอไชผิวหนัง (cutaneous larva migrans) ซึ่งเกิดจากตัวอ่อนของพยาธิปากขอเคลื่อนที่จากลำไส้ไปยังผิวหนัง หรืออาจจะพบพยาธิตัวเต็มวัยในลำไส้ได้

สัตว์ชนิดใดเป็นโรคพยาธิปากขอได้บ้าง

พยาธิปากขอพบในสัตว์ได้หลายชนิด แต่ที่เกี่ยวข้องกับคน ส่วนใหญ่แล้วเป็นพยาธิปากขอในสัตว์กินเนื้อ เช่น สุนัข และแมว มีรายงานในบางประเทศว่า มีสุนัขประมาณ 96% และแมวประมาณ 80% ที่มีพยาธิปากขออยู่ในร่างกาย

สัตว์ติดโรคพยาธิปากขอได้อย่างไร

ในสุนัข ตัวอ่อนของพยาธิสามารถติดต่อกับแม่ไปยังลูกในช่วงตั้งท้องหรือติดต่อกันทางปากในช่วงที่ลูกสัตว์ดูดนม สุนัขแมวและสัตว์อื่นๆ ยังสามารถติดพยาธิได้จากสิ่งแวดล้อม โดยไข่ของพยาธิปากขอจะถูกขับออกมาพร้อมกับอุจจาระของสัตว์ที่ติดเชื้อแล้วฟักตัวเป็นตัวพยาธิตัวอ่อนในดิน โดยสัตว์สามารถติดเชื้อจากการกินพยาธิจากดินเข้าไป นอกจากนี้ตัวอ่อนพยาธิยังสามารถไชผ่านผิวหนังโดยตรงได้ หากมีการสัมผัสกับดินที่มีพยาธิจำนวนมากถึงสิบนาที่

โรคพยาธิปากขอมีผลต่อสัตว์อย่างไร

อาการและความรุนแรงของโรคที่เกิดขึ้นจะขึ้นอยู่กับจำนวนของพยาธิที่มีอยู่ในร่างกาย ในสุนัขและแมว อาจทำให้เกิดท้องร่วงที่อาจมีเลือดปน หรือมีเหงื่อออกซึ่งแสดงว่าเกิดภาวะโลหิตจางหรือเสียเลือด น้ำหนักลด ลูกสุนัขและลูกแมวอาจตายได้ถ้ามีพยาธิเป็นจำนวนมาก พยาธิปากขอที่ไชเข้าผิวหนังจะทิ้งรอยบุ๋มสีแดงหรือเส้นตามทางที่ตัวอ่อนพยาธิเคลื่อนที่ไป

คนติดโรคพยาธิปากขอได้หรือไม่

โดยปกติคนจะมีพยาธิปากขอชนิดที่พบได้ทั่วไปในคนอยู่แล้ว นอกจากนี้คนสามารถติดพยาธิจากสัตว์ได้โดยการกินตัวอ่อนพยาธิในดินที่ปนเปื้อนไปด้วยอุจจาระสัตว์ที่ติดเชื้อเข้าไป โดยอาจเกิดขึ้นได้หากไม่ทำความสะอาดและล้างมือหลังจากสัมผัสดิน หรือติดพยาธิได้โดยตรงจากการที่พยาธิไชเข้าผิวหนังเรียกว่า โรคจากการเคลื่อนที่ของตัวอ่อนพยาธิผ่านผิวหนัง หรือตัวอ่อนพยาธิไชผิวหนังและทำให้เกิดรอยแดงตามทางที่ถูกตัวอ่อนพยาธิไช พยาธิปากขอ *Ancylostoma ceylanicum* สามารถเจริญเป็นพยาธิปากขอตัวแก่ในลำไส้เล็กของคนได้ แต่พยาธิ *Ancylostoma caninum* จะไม่สามารถเจริญเป็นพยาธิตัวแก่ในทางเดินอาหารของคนได้

ควรติดต่อใครเมื่อสงสัยว่าเกิดโรคพยาธิปากขอ

กรณีสัตว์ : พบสัตวแพทย์

กรณีคน : พบแพทย์

จะป้องกันสัตว์จากโรคพยาธิปากขอได้อย่างไร

วิธีการป้องกันที่ดีที่สุดคือ การกำจัดอุจจาระจากสัตว์ทันที ควรควบคุมสัตว์เลี้ยงให้สัมผัสกับดินที่อาจมีพยาธิให้น้อยที่สุด ควรพาสัตว์ไปพบสัตวแพทย์เพื่อตรวจหาพยาธิและถ่ายพยาธิเป็นประจำ โดยเฉพาะลูกสุนัข

จะป้องกันตัวจากโรคพยาธิปากขอได้อย่างไร

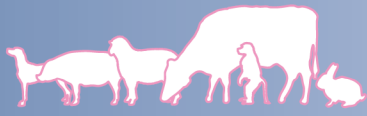
สิ่งที่สำคัญที่สุดในการป้องกันพยาธิปากขอคือ สุขอนามัย ควรล้างมือทุกครั้งหลังจากสัมผัสกับสัตว์ ดิน หรือสนามหญ้า การถ่ายพยาธิสัตว์ที่ติดเชื้อจะทำให้ลดการปนเปื้อนในสิ่งแวดล้อมและโอกาสติดเชื้อสู่คน

อ่านข้อมูลเพิ่มเติม

CFSPH Technical Fact Sheets. Hookworm at <http://www.cfsp.h.iastate.edu/DiseaseInfo/>

CDC website. Human hookworms at http://www.cdc.gov/ncidod/dpd/parasites/hookworms/factsht_hookworm.htm

CDC website. Guidelines for Veterinarians: Prevention of Zoonotic Transmission of Ascarids and Hookworms of Dogs and Cats at <http://www.cdc.gov/ncidod/dpd/parasites/ascaris/prevention.htm>

โรคจากการเคลื่อนที่ของตัวอ่อนพยาธิ (Larva migrans)

โรคจากการเคลื่อนที่ของตัวอ่อนพยาธิคืออะไร มีสาเหตุจากอะไร

โรคจากการเคลื่อนที่ของตัวอ่อนพยาธิเป็นโรคที่เกิดจากตัวอ่อนของพยาธิไชหรือเคลื่อนที่ไปยังส่วนต่างๆของร่างกาย ทำให้เกิดโรคได้แตกต่างกันไปตามชนิดของพยาธิและตามลักษณะการเคลื่อนที่ของพยาธิ โดยพบอยู่ 3 รูปแบบหลัก คือ ลักษณะรอยโรคที่ตัวอ่อนพยาธิเคลื่อนที่ผ่านผิวหนัง (cutaneous larva migrans) ลักษณะรอยโรคที่ตัวอ่อนพยาธิเคลื่อนที่ผ่านอวัยวะภายใน (visceral larva migrans) ในบางครั้งตัวอ่อนพยาธิสามารถเคลื่อนที่ไปที่ลูกตาได้ (ocular larva migrans) คนและสัตว์หลายชนิดสามารถเป็นโรคนี้ได้

สัตว์ชนิดใดเป็นโรคจากการเคลื่อนที่ของตัวอ่อนพยาธิได้บ้าง

โรคนี้สามารถเกิดได้ในสุนัข สุนัข กระต่าย แกะ โค สัตว์ตระกูลลิง ไก่ ไก่ป่า แมว และสัตว์ชนิดอื่นๆ

สัตว์ติดโรคจากการเคลื่อนที่ของตัวอ่อนพยาธิได้อย่างไร

สัตว์อาจได้รับตัวอ่อนพยาธิจากแม่ก่อนเกิดหรือในช่วงที่แม่ยังเลี้ยงดู หรือจากการกินไข่พยาธิจากอุจจาระที่ปนเปื้อนในสิ่งแวดล้อม หรือจากการกินเนื้อสัตว์ที่มีพยาธิอยู่ เช่น แมวกินหนู เป็นต้น

โรคจากการเคลื่อนที่ของตัวอ่อนพยาธิมีผลต่อสัตว์อย่างไร

สัตว์ส่วนใหญ่ที่มีตัวอ่อนพยาธิเคลื่อนที่ในร่างกายมักไม่แสดงอาการป่วย ในสัตว์อายุน้อยอาจมีอาการท้องเสียและอาจตายได้ถ้ามีตัวอ่อนพยาธิจำนวนมาก ตัวอ่อนพยาธิบางชนิดสามารถเคลื่อนที่ไปยังสมองและไขสันหลังได้และทำให้สูญเสียการทรงตัว เกิดอาการตัวสั่น เดินวนและอาจทำให้ตายได้

คนติดโรคจากการเคลื่อนที่ของตัวอ่อนพยาธิได้หรือไม่

คนสามารถได้รับตัวอ่อนพยาธิหลายชนิดจากการกินไข่พยาธิโดยบังเอิญ หรือจากการกินเนื้อสัตว์ที่มีพยาธิ หรือจากตัวอ่อนพยาธิไชผ่านผิวหนัง

พยาธิปากขอในสัตว์เป็นสาเหตุที่พบได้บ่อยที่สุดที่ทำให้เกิดตัวอ่อนพยาธิไชผิวหนัง ในขณะที่พยาธิตัวกลมในสุนัขและแมวเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดตัวอ่อนพยาธิไชอวัยวะภายในและลูกตาในคนได้บ่อยที่สุด

รอยโรคจากการเคลื่อนที่ของตัวอ่อนพยาธิผ่านผิวหนังจะทำให้เกิดลักษณะเป็นเส้นนูนหรือเส้นสีแดงตามตำแหน่งที่ตัวอ่อนพยาธิเคลื่อนที่ผ่านโดยเฉพาะบริเวณแขนและเท้า อาการของตัวอ่อนพยาธิเคลื่อนที่ผ่านอวัยวะภายในมีหลายแบบขึ้นอยู่กับอวัยวะที่พยาธิไชผ่าน การเคลื่อนที่ของตัวอ่อนพยาธิผ่านลูกตาอาจทำให้ตาบอดได้

ควรติดต่อใครเมื่อสงสัยว่าเกิดโรคจากการเคลื่อนที่ของตัวอ่อนพยาธิ

กรณีสัตว์ : พบสัตวแพทย์

กรณีคน : พบแพทย์

จะป้องกันสัตว์จากโรคจากการเคลื่อนที่ของตัวอ่อนพยาธิได้อย่างไร

สุนัขและแมวโดยเฉพาะลูกสุนัขและลูกแมวควรได้รับการถ่ายพยาธิเป็นประจำ ควรทำความสะอาดและกำจัดอุจจาระสัตว์เป็นประจำ ป้องกันสัตว์เลี้ยงให้อยู่ห่างจากบริเวณสวนหย่อม สนามและกระบะทรายที่มีอุจจาระของสัตว์ตัวอื่นรวมทั้งสัตว์ป่าด้วย ป้องกันไม่ให้สัตว์เลี้ยงกินอุจจาระของสัตว์ตัวอื่น

จะป้องกันตัวจากโรคจากการเคลื่อนที่ของตัวอ่อนพยาธิได้อย่างไร

สุนัขและแมวที่เลี้ยงและการถ่ายพยาธิให้สัตว์เลี้ยงเป็นประจำจะลดโอกาสที่คนจะได้รับตัวอ่อนพยาธิได้ ไม่ควรให้เด็กเล่นในพื้นที่ที่มีอุจจาระสัตว์ปนเปื้อน ดูแลสนามเด็กเล่น สวนหรือสนามหญ้ารอบบ้านให้ปลอดจากอุจจาระสัตว์ ทำความสะอาดและกำจัดอุจจาระสัตว์เลี้ยงเป็นประจำ เก็บหรือคลุมกระบะทรายแมวให้มิดชิดเมื่อไม่ใช้ ล้างมือทุกครั้งหลังสัมผัสดินหรือจับตัวสัตว์

อ่านข้อมูลเพิ่มเติม

CFSPPH Technical Fact Sheets. Larva Migrans at <http://www.cfspph.iastate.edu/DiseaseInfo/>

CDC website. Guidelines for Veterinarians: Prevention of Zoonotic Transmission of Ascarids and Hookworms of Dogs and Cats at <http://www.cdc.gov/ncidod/dpdx/parasites/ascaris/prevention.htm>

โรคไลชมาเนีย (Leishmaniasis)

โรคไลชมาเนียคืออะไร มีสาเหตุจากอะไร

โรคไลชมาเนียเป็นโรคที่เกิดจากโปรโตซัวไลชมาเนีย (*Leishmania*) สามารถติดต่อกันจากสัตว์สู่คนได้ผ่านการถูกยุงกัดหรือ (sand fly) ที่มีเชื้อกัด เชื้อนี้ทำให้เกิดโรคหลายรูปแบบ ที่พบมากที่สุดคือชนิดที่มีผลต่อผิวหนัง หรือ ชนิดที่มีผลต่ออวัยวะภายใน โรคไลชมาเนียพบได้ในหลายประเทศ (แถบทะเลเมดิเตอร์เรเนียน อเมริกากลางและอเมริกาใต้ เอเชียแอฟริกา ตะวันออกกลาง จีน อินเดีย แถบทะเลแคริบเบียน และเคยมีรายงานในประเทศไทย)

สัตว์ชนิดใดเป็นโรคไลชมาเนียได้บ้าง

สุนัข โคโยตี้ สุนัขจิ้งจอก และสัตว์ทะเลสามารถติดเชื้อและเป็นพาหะของโรคได้ พบได้บ้างในแมว และม้า

สัตว์ติดโรคไลชมาเนียได้อย่างไร

สัตว์ติดเชื้อได้จากการถูกยุงกัดหรือสัตว์ที่มีเชื้อกัด

โรคไลชมาเนียมีผลต่อสัตว์อย่างไร

สุนัขที่ติดเชื้อจะแสดงอาการทางผิวหนัง อาจมีผิวหนังแห้ง มีสะเก็ด ขนร่วงที่บริเวณรอบปาก รอบตา หู และเท้า อาการอาจเริ่มที่อุ้งเท้าแล้วกระจายไปทั่วร่างกาย อาการอื่นที่พบเช่น มีไข้ หมดแรง เบื่ออาหาร น้ำหนักลด และเหนื่อยง่ายเมื่อออกกำลังกาย

คนติดโรคไลชมาเนียได้หรือไม่

คนสามารถติดโรคได้ แต่ไม่ได้ติดจากสัตว์โดยตรง คนติดโรคได้จากการถูกยุงกัดหรือสัตว์ที่เป็นพาหะของเชื้อกัด สัตว์ที่ติดเชื้อจะเป็นแหล่งแพร่เชื้อไปสู่ยุงกัดหรือสัตว์อื่น ผู้ป่วยส่วนใหญ่ติดเชื้อจากการเดินทางไปยังสถานที่ที่มีโรค และใช้เวลาเป็นเดือนจึงแสดงอาการของโรคทางผิวหนังหรืออวัยวะภายใน

อาการของโรคทางผิวหนังเริ่มจากมีตุ่มนูนแดง คัน ซึ่งอาจกลายเป็นแผลและเป็นสะเก็ด แผลมักจะหายได้เอง แต่อาจเป็นนานหลายปีและกลายเป็นแผลเป็นถาวร

การติดเชื้อที่มีผลต่ออวัยวะภายในได้แก่ ม้าม ตับ หรือทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของเลือด อาการในรูปแบบนี้อาจมีผลรุนแรง หากไม่รักษาโดยด่วนอาจทำให้ตายได้

ควรติดต่อใครเมื่อสงสัยว่าเกิดโรคไลชมาเนีย

กรณีสัตว์ : แจ้งสัตวแพทย์

กรณีคน : พบแพทย์

จะป้องกันสัตว์จากโรคไลชมาเนียได้อย่างไร

ควรเก็บสัตว์เลี้ยงโดยเฉพาะสุนัขที่อาศัยอยู่บริเวณที่มียุงกัดหรือยุงกัดในบ้านตั้งแต่ช่วงเย็นถึงเช้าเพื่อป้องกันไม่ให้ถูกแมลงกัด ควรควบคุมประชากรสัตว์ฟันแทะเพื่อลดจำนวนสัตว์ที่จะแพร่เชื้อไปสู่ยุงกัด

จะป้องกันตัวจากโรคไลชมาเนียได้อย่างไร

หากต้องเดินทางไปยังประเทศที่มีโรคไลชมาเนียและมียุงกัด ควรป้องกันตนเองไม่ให้ถูกแมลงกัด ควรอยู่ภายในบ้านตั้งแต่ช่วงเย็นถึงเช้า ถ้าจำเป็นต้องอยู่ข้างนอกควรสวมเสื้อผ้าที่ป้องกันแมลงกัดได้ หากต้องนอนภายนอกควรใช้ตาข่ายกันยุงหรือใช้ยาพ่นกันไม่ให้ถูกแมลงกัด

ความสำคัญของโรคในประเทศไทย

โรคนี้เคยมีรายงานในประเทศไทย โดยพบทั้งในคนต่างชาติ และคนไทยที่เคยไปทำงานในประเทศแถบตะวันออกกลาง และยังเคยมีรายงานในคนไทยที่ไม่เคยเดินทางไปต่างประเทศอีกด้วย โดยเป็นผู้ป่วยในหลายจังหวัด ได้แก่ สุราษฎร์ธานี น่าน พังงา นครศรีธรรมราช และกรุงเทพมหานคร ทุกรายมีอาการโลหิตจางอย่างรุนแรง ตับและม้ามโต สำหรับในสัตว์แล้วยังไม่มีข้อมูลชัดเจน

อ่านข้อมูลเพิ่มเติม

CFSPH Technical Fact Sheets. Leishmaniasis at <http://www.cfsph.iastate.edu/DiseaseInfo/>

CDC website. Leishmaniasis. <http://www.cdc.gov/ncidod/dpdx/parasites/leishmania/default.htm>

โรคแผลหนอนแมลงวัน (Myiasis)

โรคแผลหนอนแมลงวันคืออะไร มีสาเหตุจากอะไร

โรคแผลหนอนแมลงวันคือ แผลเปิดที่มีหนอนแมลงวันระยะตัวอ่อนอยู่ภายในแผล มีสาเหตุจากแมลงวันชื่อ คริสซอมเมีย เบซเซียนา (*Chrysomya bezziana*) ซึ่งเป็นแมลงวันมีลักษณะที่คล้ายกับแมลงวันหัวเขียวที่พบได้ทั่วไปมาก แต่เป็นคนละชนิดกัน มาวางไข่ที่แผล ไข่จะฟักเป็นหนอนแมลงวัน (maggot) ระยะที่ 1 ในระยะเวลาประมาณ 24 ชั่วโมง หนอนแมลงวันระยะที่ 1 จะไชเข้าสู่แผล และจะกินเนื้อเยื่อเป็นอาหาร ทำให้เกิดแผลลึกลงไป และจะลอกคราบเป็นหนอนระยะที่ 2 และ หนอนระยะที่ 3 ระยะเวลาที่หนอนแมลงวันจะอยู่ในเนื้อเยื่อประมาณ 6-7 วัน จากนั้นหนอนแมลงวันระยะที่ 3 ก็จะออกจากแผลตกลงบนดิน ฟังตัวในดินกลายเป็นระยะดักแด้ (pupa) และเจริญเป็นแมลงวันตัวเต็มวัยต่อไป

สัตว์ชนิดใดเป็นโรคแผลหนอนแมลงวันได้บ้าง

โรคนี้สามารถพบได้ในสัตว์หลายชนิด เช่น สุนัข สุกร แกะ แพะ โค กระบือ และ ม้า

สัตว์เกิดโรคแผลหนอนแมลงวันได้อย่างไร

โดยทั่วไปแล้วสัตว์จะต้องมีบาดแผล หรือจุดเลือดออกบนผิวหนังก่อน เช่น ที่สายสะดือของลูกสัตว์เกิดใหม่ บาดแผลที่อวัยวะเพศของแม่สัตว์ที่เกิดจากการคลอดลูก แผลที่เกิดจากการต่อสู้กัน หรือเกิดขึ้นเอง เช่น ไม้ตำ ลวดหนามเกี่ยว หรือแผลจากเห็บดูดเลือด หรือรอยเลือดออกที่เกิดจากการดูดเลือดของเห็บ ก็จะโน้มนำให้แมลงวัน มาวางไข่ได้

โรคแผลหนอนแมลงวันมีผลต่อสัตว์อย่างไร

ผลจากการที่สัตว์มีแผลและมีหนอนแมลงวันอยู่ภายใน หนอนจะกินเนื้อเยื่อและเคลื่อนที่ทำให้เกิดอาการระคายเคือง โดยทั่วไปแล้วจะมีการติดเชื้อแบคทีเรียแทรกซ้อนร่วมด้วย จะทำให้เกิดการอักเสบ ความรุนแรงจะขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ เช่น ถ้าเป็นในลูกสัตว์เกิดใหม่มีแผลที่สะดือ ถึงแม้ว่าหนอนแมลงวันจะออกจากแผลหมดแล้ว แต่การติดเชื้อแบคทีเรียจะทำให้เกิดหนอง กรณีที่เป็นแผลปิดก็จะเกิดการอักเสบหรือเป็นฝีเรื้อรังต่อไปได้อีกนาน ถ้าเป็นในโคนมก็จะมีผลทำให้น้ำนมลด หรือสัตว์จะรำคาญจนทำให้กินอาหารได้น้อยลง จนอาจจะมีผลต่อการเจริญเติบโต

คนติดโรคแผลหนอนแมลงวันได้หรือไม่

ในประเทศไทย เคยมีข่าวที่คนเกิดโรคแผลหนอนแมลงวันหลายราย ถึงแม้ว่าบางครั้งจะไม่สามารถยืนยันชนิดของแมลงที่ทำให้เกิดแผลโรคหนอนแมลงวันได้ก็ตาม จากที่เคยตรวจสอบพบว่า เป็นหนอนแมลงวัน คริสซอมเมีย เบซเซียนา เพียงชนิดเดียวเท่านั้นทั้งในสัตว์ชนิดต่างๆ และในคน

การติดโรคในคนอาจจะเกิดในเด็ก คนปัญญาอ่อน หรือคนที่ไม่สามารถช่วยตัวเองได้ เมื่อเกิดแผลเลือดออกทำให้แมลงวันชนิดดังกล่าวมาวางไข่

ควรติดต่อใครเมื่อสงสัยว่าเกิดโรคแผลหนอนแมลงวัน

กรณีสัตว์ : พบสัตวแพทย์

กรณีคน : พบแพทย์

จะป้องกันสัตว์จากโรคแผลหนอนแมลงวันได้อย่างไร

เมื่อเกิดแผล ต้องทำการรักษาทันที ทำความสะอาด ถ้าพบหนอนแมลงวันในแผล ต้องจัดการเอาออกให้หมด ใส่ยาฆ่าเชื้อที่อาจจะเป็นยาปฏิชีวนะหรือกลุ่มซัลฟา แล้วทำการปิดแผล ถ้าไม่สามารถปิดแผลได้ ต้องใส่ยาฆ่าแมลงลงในแผลด้วย ซึ่งปัจจุบันจะมียาใส่แผลที่มียาฆ่าเชื้อและยาฆ่าแมลงผสมอยู่ด้วยกัน และต้องดูแลรักษาจนกว่าแผลจะหายสนิท

จะป้องกันตัวจากโรคแผลหนอนแมลงวันได้อย่างไร

เมื่อเป็นแผล ต้องจัดการทำความสะอาด ใส่ยาฆ่าเชื้อ ปิดแผลให้มิดชิด ป้องกันอย่าให้แมลงวันมาตอม ถ้าแผลใหญ่ และเป็นแผลเปิด อาจจะต้องทำความสะอาดแผลทุกวัน ซึ่งจะสามารถกำจัดไข่หรือหนอนแมลงวันได้

โรคพยาธิตัวกลมคืออะไร มีสาเหตุจากอะไร

โรคพยาธิตัวกลมหรือ Toxocariasis เกิดจากการที่สุนัขหรือแมวติดพยาธิตัวกลมซึ่งพบในทางเดินอาหาร

สัตว์ชนิดใดเป็นโรคพยาธิตัวกลมได้บ้าง

สุนัขและแมวจะพบพยาธิในทางเดินอาหาร พยาธิตัวกลมในสุนัขคือ *Toxocara canis* และพยาธิตัวกลมในแมวคือ *Toxocara cati*

สัตว์ติดโรคพยาธิตัวกลมได้อย่างไร

สุนัขและแมวทุกอายุสามารถติดพยาธิตัวกลมได้ แต่มักพบการติดพยาธิตัวกลมได้มากในสัตว์ที่อายุน้อย ในสุนัขพยาธิสามารถเคลื่อนที่ผ่านจากแม่ไปสู่ลูกสุนัขได้เมื่อแม่สุนัขตั้งท้อง

โรคพยาธิตัวกลมมีผลต่อสัตว์อย่างไร

สัตว์เลี้ยงที่ติดเชื้อส่วนใหญ่ไม่แสดงอาการ สัตว์บางตัวอาจมีอาการอาเจียน เบื่ออาหารหรือน้ำหนักลด การติดเชื้ออย่างรุนแรงทำให้ลูกสุนัขและลูกแมวตายได้

คนติดโรคพยาธิตัวกลมได้หรือไม่

สุนัขและแมวที่ติดมีพยาธิ จะปล่อยไข่ของพยาธิออกมาในอุจจาระทำให้เกิดการปนเปื้อนในสิ่งแวดล้อม ไข่พยาธิสามารถอยู่ได้เป็นเวลานานในสวนสาธารณะและสนามเด็กเล่น การติดเชื้อสามารถเกิดจากการกินไข่ของพยาธิในอุจจาระที่ปนเปื้อนในดิน ทราย หรือพืชได้ เด็กมักติดเชื้อจากการเล่นในบริเวณที่อาจมีการปนเปื้อนอุจจาระของสุนัขและแมวที่มีพยาธิ ส่วนใหญ่แล้วการที่คนได้รับไข่พยาธิ จะไม่ทำให้เกิดอาการหรือความเสียหายต่ออวัยวะ ในบางรายตัวอ่อนของพยาธิตัวกลมสามารถเคลื่อนที่ไปในร่างกายของผู้ป่วยทำให้เกิดความเสียหายของเนื้อเยื่อในร่างกายได้ (visceral larva migrans) ตัวอ่อนสามารถทำความเสียหายต่อเส้นประสาทหรืออาจเข้าไปอยู่ในตาซึ่งเป็นผลให้เส้นประสาทเสียหายถาวรหรืออาจทำให้ตาบอดได้

ควรติดต่อใครเมื่อสงสัยว่าเกิดโรคพยาธิตัวกลม

กรณีสัตว์ : แจ้งสัตวแพทย์

กรณีคน : พบแพทย์ พร้อมแจ้งประวัติการสัมผัสสัตว์ป่วย

จะป้องกันสัตว์จากโรคพยาธิตัวกลมได้อย่างไร

การถ่ายพยาธิให้กับสัตว์เลี้ยงเป็นประจำสามารถป้องกันและกำจัดพยาธิตัวกลมในสัตว์เลี้ยงได้ ลูกสุนัขและลูกแมวต้องได้รับการตรวจและถ่ายพยาธิจากสัตวแพทย์ในช่วงแรกของชีวิต บริเวณที่เลี้ยงสัตว์ต้องสะอาดและกำจัดอุจจาระอย่างน้อยสัปดาห์ละหนึ่งครั้ง ควรฝังหรือทิ้งอุจจาระในถุงขยะ

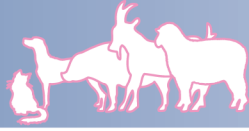
จะป้องกันตัวจากโรคพยาธิตัวกลมได้อย่างไร

การดูแลให้สัตว์เลี้ยงมีสุขภาพดีและปลอดจากพยาธิตัวกลมจะช่วยป้องกันไม่ให้ติดพยาธิได้ สุขอนามัยส่วนบุคคลมีความสำคัญในการลดโอกาสการติดพยาธิ ล้างมือทุกครั้งที่สัมผัสตัวสัตว์หรือทำกิจกรรมกลางแจ้ง เช่น ทำสวน การล้างมือเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่ต้องทำก่อนกินอาหาร และเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องสอนให้เด็กรู้และปฏิบัติ ไม่ควรอนุญาตให้เด็กเล่นในบริเวณที่มีอุจจาระสุนัขหรือแมวปนเปื้อน ดูแลสนามเด็กเล่น สนามหญ้า หรือสวนในบ้านให้ปลอดจากสิ่งขับถ่ายของสัตว์ ควรสอนให้เด็กทราบถึงอันตรายจากการกินสิ่งสกปรกหรือดิน

อ่านข้อมูลเพิ่มเติม

CFSPH Technical Fact Sheets. Toxocariasis at <http://www.cfsphe.iastate.edu/DiseaseInfo/>

CDC website. Toxocariasis at http://www.cdc.gov/ncidod/diseases/submenus/sub_toxocariasis.htm

โรคท็อกโซพลาสโมซิส (Toxoplasmosis)

โรคท็อกโซพลาสโมซิสคืออะไร มีสาเหตุจากอะไร

โรคท็อกโซพลาสโมซิสเกิดจากการติดเชื้อโปรโตซัว *Toxoplasma gondii* ซึ่งมีวงจรชีวิตที่ซับซ้อนและพบได้ทั่วโลก

สัตว์ชนิดใดเป็นโรคท็อกโซพลาสโมซิสได้บ้าง

สัตว์หลายชนิดสามารถติดเชื้อนี้ได้ แมวเป็นสัตว์ที่มีความสำคัญในวงจรชีวิตของเชื้อ การติดเชื้อพบได้บ่อยใน แมว แกะ แพะ สุกร และอาจพบในสุนัขได้ด้วย ส่วนโคค่อนข้างทนต่อการติดเชื้อ

สัตว์ติดโรคท็อกโซพลาสโมซิสได้อย่างไร

สัตว์ที่ติดเชื้อจะปล่อยขับโอโอซิสต์หรือไข่ของเชื้อโปรโตซัวนี้ออกมาในอุจจาระ สัตว์ตัวอื่นจะกินโอโอซิสต์โดยบังเอิญจากการเล็มหญ้า หรืออาจติดเชื้อโดยการกินสัตว์เลื้อยคลานด้วยนมขนาดเล็กที่มีเชื้ออยู่ เช่น แมวกินหนู เชื้อสามารถติดต่อจากแม่สู่ลูกในระหว่างการตั้งครรภ์ได้

โรคท็อกโซพลาสโมซิสมีผลต่อสัตว์อย่างไร

สัตว์ที่เป็นโรคท็อกโซพลาสโมซิสส่วนมากไม่แสดงอาการป่วย แต่จะพบโรคได้บ่อยและมีความรุนแรงในสัตว์อายุน้อย เช่น ลูกสุนัขหรือลูกแมว อาการที่พบบ่อยที่สุดในสัตว์โตเต็มวัยโดยเฉพาะแกะ คือการแท้ง ในแมวอาจพบปอดอักเสบ หรือการเสียหายของระบบประสาทหรือตา สุนัขที่ติดเชื้ออาจแสดงอาการสมองอักเสบ เช่น ชัก คอตก ลั่น หรืออัมพาต

คนติดโรคท็อกโซพลาสโมซิสได้หรือไม่

คุณสามารถติดโรคท็อกโซพลาสโมซิสได้จากการกินโอโอซิสต์ของเชื้อที่ปนอยู่ในผักดิบหรือเนื้อที่ปรุงไม่สุกและอาจติดเชื้อจากการสัมผัสอุจจาระของแมวที่ติดเชื้อ โดยทั่วไปไม่ค่อยพบโรคนี้ในคนที่มีความแข็งแรง ผู้ที่มีความเสี่ยงต่อโรคสูงที่สุดคือ ผู้ที่มีระบบภูมิคุ้มกันบกพร่อง เช่น ผู้ป่วยโรคมะเร็ง ผู้ป่วยโรคเอดส์ เด็กหรือหญิงมีครรภ์

อาการอาจเริ่มต้นจากไม่รุนแรง คล้ายเป็นไข้หวัด ได้แก่ มีไข้ ปวดเมื่อยตามตัว ปวดศีรษะ เจ็บคอ และอาจแสดงอาการรุนแรงได้ถ้าโปรโตซัวทำลายกล้ามเนื้อ ระบบประสาท หัวใจ ปอด หรือตา เชื้ออาจทำให้หญิงมีครรภ์แท้ง และทำให้เด็กในครรภ์มีความผิดปกติแต่กำเนิด ในผู้ป่วยโรคเอดส์อาจเกิดการติดเชื้อที่สมองและทำให้เสียชีวิตได้

ควรติดต่อใครเมื่อสงสัยว่าเกิดโรคท็อกโซพลาสโมซิส

กรณีสัตว์ : แจ้งสัตวแพทย์

กรณีคน : พบแพทย์

จะป้องกันสัตว์จากโรคท็อกโซพลาสโมซิสได้อย่างไร

เลี้ยงแมวในบ้านเพื่อป้องกันการติดเชื้อหรือปล่อยโอโอซิสต์ออกสู่สิ่งแวดล้อม ควรเลี้ยงแมวให้ห่างจากบริเวณที่เลี้ยงปศุสัตว์ ไม่ควรให้แมวกินเนื้อดิบหรือเนื้อที่ปรุงไม่สุก

จะป้องกันตัวจากโรคท็อกโซพลาสโมซิสได้อย่างไร

สามารถลดความเสี่ยงของการติดเชื้อได้โดยการเตรียมอาหารอย่างถูกวิธี ปรุงเนื้อให้สุก สูดนมแม่ที่ดีเป็นสิ่งสำคัญ ควรล้างผลไม้และผักก่อนรับประทาน หลีกเลี่ยงการปนเปื้อนข้าม (cross contamination) ในครัว และล้างเครื่องครัวที่สัมผัสกับเนื้อดิบด้วยน้ำและสบู่ สวมถุงมือขณะทำสวนหรือทำความสะอาดกระบะถ่ายอุจจาระของแมวเพื่อป้องกันการสัมผัสอุจจาระแมว ล้างมือทุกครั้งหลังสัมผัสสัตว์ หญิงมีครรภ์และผู้ที่มีภาวะทางภูมิคุ้มกันบกพร่องไม่ควรทำความสะอาดกระบะถ่ายอุจจาระของแมว

อ่านข้อมูลเพิ่มเติม

CFSPH Technical Fact Sheet. Toxoplasmosis at <http://www.cfsph.iastate.edu/DiseaseInfo/default.htm>

CDC website Toxoplasmosis at <http://www.cdc.gov/ncidod/dpd/parasites/toxoplasmosis/default.htm>

โรคพยาธิไส้หมากคืออะไร มีสาเหตุจากอะไร

พยาธิไส้หมากคือปรสิตที่เป็นสาเหตุของโรค trichuriasis ตัวอ่อนและตัวเต็มวัยของพยาธิชนิดนี้อาศัยอยู่ในลำไส้ของสัตว์และคน และเป็นสาเหตุของโรคระบบทางเดินอาหาร ตัวเต็มวัยจะปล่อยไข่ออกมากับอุจจาระของสัตว์ที่ติดเชื้อและทำให้เกิดการแพร่กระจายของโรค สามารถพบพยาธิไส้หมากได้ทั่วโลกโดยเฉพาะบริเวณที่มีภูมิอากาศอบอุ่นและชื้น

สัตว์ชนิดใดเป็นโรคพยาธิไส้หมากได้บ้าง

พยาธิไส้หมากพบได้ในสัตว์ตระกูลสุนัข ทั้งสุนัขบ้าน สุนัขโคโยตี้ และสุนัขป่า อาจพบในสุกร และสุกรป่าได้ สัตว์แต่ละชนิดจะติดพยาธิไส้หมากต่างชนิดกัน พยาธิไส้หมากที่ติดในสุนัขและสุกรเป็นคนละชนิดกันและไม่ติดต่อกันระหว่างสุนัขและสุกร ลิงและสัตว์ชนิดอื่นสามารถติดพยาธิไส้หมากได้เช่นกัน

สัตว์ติดโรคพยาธิไส้หมากได้อย่างไร

สัตว์ติดพยาธิไส้หมากโดยการกินไข่พยาธิทางปากซึ่งจะเจริญเป็นตัวอ่อนและตัวเต็มวัยที่ปล่อยไข่พยาธิ ไข่พยาธิจะถูกขับออกมาพร้อมกับอุจจาระของสัตว์ที่ติดเชื้อและปนเปื้อนอยู่ในสิ่งแวดล้อมกลายเป็นแหล่งของเชื้อให้สัตว์ที่ไวรับต่อการติดเชื้อได้ภายใต้ภาวะที่เหมาะสม ไข่พยาธิไส้หมากสามารถอยู่ในสิ่งแวดล้อมได้นานหลายปี

โรคพยาธิไส้หมากมีผลต่อสัตว์อย่างไร

ส่วนมากสัตว์ที่ติดพยาธิไส้หมากไม่แสดงอาการป่วย สัตว์บางตัวอาจมีสภาพร่างกายทรุดโทรม ให้ผลผลิตลดลง หากติดพยาธิจำนวนมากอาจมีอาการท้องเสียแบบมีหรือไม่มีเลือดปนก็ได้ น้ำหนักลด กินอาหารมากแต่ไม่โต และอาจพบการเสียชีวิตหรือภาวะโลหิตจางด้วย

คนติดโรคพยาธิไส้หมากได้หรือไม่

คนสามารถติดพยาธิไส้หมากได้โดยการกินดิน หรือน้ำที่ปนเปื้อนอุจจาระของสัตว์หรือคนที่ติดพยาธิ ผู้ป่วยส่วนมากมักไม่แสดงอาการของโรค การติดพยาธิอย่างรุนแรงทำให้แสดงอาการทางระบบทางเดินอาหารโดยเฉพาะในเด็ก ได้แก่ ปวดท้อง ท้องเสียหรือไส้ตรงยื่นออกมา (rectal prolapse) และอาจพบการเจริญเติบโตช้าได้

ควรติดต่อใครเมื่อสงสัยว่าเกิดโรคพยาธิไส้หมาก

กรณีสัตว์ : แจ้งสัตวแพทย์

กรณีคน : พบแพทย์

จะป้องกันสัตว์จากโรคพยาธิไส้หมากได้อย่างไร

ต้องจัดการให้โรงเรือนเลี้ยงสัตว์สัมผัสกับดินที่มีการปนเปื้อนให้น้อยที่สุด การทำความสะอาดและกำจัดอุจจาระเป็นวิธีการป้องกันที่ดีที่สุด

จะป้องกันตัวจากโรคพยาธิไส้หมากได้อย่างไร

สุขอนามัยที่ดีและการรักษาสัตว์ที่ติดเชื้อจะช่วยลดโอกาสสัมผัสเชื้อในคนได้ ต้องไม่让孩子เล่นในบริเวณที่มีอุจจาระสัตว์ปนเปื้อนและต้องล้างมือให้สะอาดหลังจากเล่นกับสัตว์ทุกครั้ง

อ่านข้อมูลเพิ่มเติม

CFSPH Technical Fact Sheets. Trichuriasis. at <http://www.cfsph.iastate.edu/DiseaseInfo/>

CDC website. Whipworm infection at <http://www.dpd.cdc.gov/>

โรควัวบ้า

(Bovine Spongiform Encephalopathy, BSE)

Mad Cow Disease

โรควัวบ้าคืออะไร มีสาเหตุจากอะไร

โรควัวบ้า หรือ Bovine Spongiform Encephalopathy (BSE) เป็นโรคที่มีผลต่อสมองของโคและคน นักวิทยาศาสตร์ส่วนใหญ่เชื่อว่าสาเหตุของโรคเกิดจากโปรตีนที่ผิดปกติในเนื้อเยื่อสมองที่เรียกว่า ปริออน (prion) ซึ่งสามารถก่อให้เกิดโรคได้เมื่อกินเข้าไป

โรควัวบ้าถูกค้นพบครั้งแรกเมื่อปีพ.ศ. 2529 ในสหราชอาณาจักร หลังจากนั้นมีการรายงานโรคนี้ในอีกหลายประเทศในยุโรป ญี่ปุ่น แคนาดาและสหรัฐอเมริกา โดยส่วนใหญ่พบในสหราชอาณาจักร (95%)

สัตว์ชนิดใดเป็นโรควัวบ้าได้บ้าง

โรควัวบ้าเป็นโรคของโค แต่จากการทดลองพบว่าแกะ แพะ สุกร มิงค์ หนู ลิงมาโมเซท และลิงบางชนิดติดเชื้อนี้ได้เช่นกัน

สัตว์ติดโรควัวบ้าได้อย่างไร

โคส่วนใหญ่จะติดโรคจากการกินเนื้อป่นและกระดูกป่นของสัตว์เคี้ยวเอื้องซึ่งมีปริออนปนเปื้อน โคบางตัวผ่านเชื้อไปยังลูกได้ แต่โรคนี้ไม่ติดต่อโดยการสัมผัส ปกติไม่พบปริออนในน้ำนม เนื้อ หรือเลือด

โรควัวบ้ามีผลต่อสัตว์อย่างไร

โรควัวบ้าเป็นโรคที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างช้าๆ โคที่ติดโรคอาจมีอาการปกติอยู่ 2 ถึง 8 ปี แต่เมื่อโรคพัฒนาแล้วจะมีผลต่อสมอง ทำให้มีอาการตัวสั่น เดินกระเผลกกระเผลก สายตัวไปมา พฤติกรรมเปลี่ยนแปลง เช่น ตื่นเต้น ดุร้าย และ คลั่ง และอาจมีน้ำหนักรหรือน้ำนมลดลง โคที่ติดเชื้อทุกตัวจะตาย

คนติดโรควัวบ้าได้หรือไม่

คนติดโรควัวบ้าได้จากการกินเนื้อที่ปนเปื้อนเชื้อโรควัวบ้า และก่อให้เกิดโรคที่เรียกว่า variant Creutzfeldt-Jakob (vCJD) อาการที่พบคือ พฤติกรรมเปลี่ยนแปลงและการรับรู้สัณฐานผิดปกติ และเมื่อโรคพัฒนาขึ้นจะทำให้การเคลื่อนไหวผิดปกติ ความจำเสื่อม ตามด้วยการหมดสติและเสียชีวิตในที่สุด ปัจจุบันยังไม่มียารักษาโรค vCJD ผู้ที่ติดเชื้อส่วนใหญ่จะเสียชีวิตภายในหนึ่งปีหลังจากแสดงอาการ ผู้ป่วยที่พบส่วนใหญ่อยู่ในสหราชอาณาจักรในช่วงที่เกิดโรควัวบ้าระบาดในช่วงปลายทศวรรษที่ 80

ควรติดต่อใครเมื่อสงสัยว่าเกิดโรควัวบ้า

กรณีสัตว์ : แจ้งสัตวแพทย์ทันที

กรณีคน : พบแพทย์ทันที

จะป้องกันสัตว์จากโรควัวบ้าได้อย่างไร

ในสหรัฐอเมริกา มีการพบสัตว์ที่เป็นโรควัวบ้าจำนวนน้อยมาก ความเสี่ยงที่สัตว์จะติดเชื้อจึงมีน้อยมาก แต่เพื่อเป็นการป้องกันรัฐบาลได้ประกาศห้ามการใช้เนื้อเยื่อที่มีความเสี่ยงต่อโรควัวบ้าเป็นอาหารโคและสัตว์เคี้ยวเอื้องชนิดอื่น

จะป้องกันตัวจากโรควัวบ้าได้อย่างไร

ในสหรัฐอเมริกามีความเสี่ยงต่อโรค vCJD มีต่ำมาก อย่างไรก็ตามมีข้อบังคับห้ามใช้เนื้อเยื่อบางชนิดจากโคในการผลิตอาหารคน ห้ามนำเข้าโคที่ติดเชื้อโรควัวบ้าและมีโปรแกรมเฝ้าระวังโรควัวบ้า

สำหรับประเทศอื่นๆ ส่วนใหญ่แล้วต่างก็มีมาตรการควบคุมอย่างเข้มงวดเพื่อไม่ให้มีเชื้อปนเปื้อนในอาหารคน ทั้งนี้เชื่อกันว่าน้ำนมและผลิตภัณฑ์นมปลอดภัยจากโรคนี้

อ่านข้อมูลเพิ่มเติม

CFSPH Technical Fact Sheets. Bovine Spongiform Encephalopathy at <http://www.cfsph.iastate.edu/DiseaseInfo/>

CDC website. Variant Creutzfeldt-Jakob Disease at <http://www.cdc.gov/ncidod/dvrd/vcjd/>

USDA-APHIS-VS. BSE at http://www.aphis.usda.gov/newsroom/hot_issues/bse/index.shtml

 เคยได้ยินไหมว่า มีโรคจากสัตว์
ที่ติดต่อมาถึงคนได้

 รู้ไหมว่ามีโรคจากสัตว์สู่คน และ
บางโรคร้ายแรง ทำให้ถึงแก่เสียชีวิตได้

 โรคสัตว์สู่คน ร้ายแรงแต่ป้องกันได้
พบคำตอบได้ในหนังสือเล่มนี้

